Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 41 (17164) | 1986 оной февралиин 19, среда | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани боложо, КПСС-эй XXVII съезддэ материалнуудые бэлдэлгын ябаса тухай, партиин болохоёо байгаа съездые зарлалгада ба үнгэргэлгэдэ хабаатай эмхидхэлэй зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ үнгэргэгдэhэн Бүхэсоюзна коммунис субботнигой дүнгүүдые Политбюро хаража үзэхэдөө, 150 миллионhоо дээшэ хүнэй хабаадаhан субботник политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ, съездын урда тээхи социалис мүрысөөнэй шухала шата, 1986 оной түсэбые дүүргэлгэдэ горитой хубита болобо гэжэ тэмдэглээ. Коммунис субботнигой дүнгүүд болон эндэ олдоhон мүнгэ зөөриие ямар юумэндэ гаргашалха байhан тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол хэблэлдэ толилогдохо.

1985 ондо СССР-эй Верховно Соведэй хэhэн ажал ябуулгын дүнгүүд тухай нүхэр А. А. Громыкын мэдээсэлые Политбюро шагнаба. Партиин үүсхэлээр гүрэнэй болон ниитын ажабайдалай бүхы hалбаринуудта бэелүүлэгдэhэн шанарай гүнзэгы ехэ хубилалтануудай, социалис демократиие, гүрэнэй болон ажахын хүтэлбэрилгые, хүдэлмэриин гурим ба онол аргануудые саашадань нарижуулан hайжаруулгын оршон байдалда гүрэнэй засагай дээдын зургаанай, арадай депутадуудай Соведүүдэй бүхы байгуулалтын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаhан байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Ажахые хүгжөөлгын ба социально-соёлой байгуулалтын, арад зоной hуудал байдалые hайжаруулгын үндэhэн шухала асуудалнууд, эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалгын, арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилгын ба шанарыень hайжаруулгын, хүн зоной ажаhуудал хангалгые гуримшуулгын, материальна ба ажалай нөөсэнүүдые үрэ ехэтэйгээр ашаглалгын, алмалта, арьбалалта хэлгые шангадхалгын асуудалнууд СССР-эй Верховно Соведэй, тэрэнэй Президиумэй, Палатануудай саг үргэлжын комиссинуудай анхаралда табигдаhан байгаа. Арадай депутадуудай Соведүүдые хүтэлбэрилгын хэмжээн дээшэлүүлэгдэнэ, мэдэлдэнь байдаг зургаануудай хүдэлмэриие хиналта шангадхагдана. Хуули гаргалгые нарижуулан hайжаруулха, хуули болон ёhо гуримые бэхижүүлхэ хүдэлмэри залан сэхээр бэелүүлэгдэнэ. Верховно Соведэй болон тэрэнэй зургаануудай гадаадын политическэ ажал ябуулга шууд сэхээр бэелүүлэгдэнэ.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, ажалшадай ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар партиин политическэ хараа шэглэлые бэелүүлгэдэ, эб найрамдалые хангаан бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ эгээл эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ саашанхи үедэ арадай депутадуудай бүхы шатын Соведүүдэй олон янзын хүдэлмэриин гол удха болохо байна гэжэ Политбюро тэмдэглээ.

Кубын Коммунис партиин III съездын хүдэлмэридэ КПСС-эй делегациин хабаадаhан тухай нүхэр Е. Лигачевой мэдээсэл hайшаагдаба. Съездын боложо байха үедэ Кубын хүтэлбэрилэгшэдтэй хэгдэhэн хөөрэлдөөнүүд Советскэ Союзай болон Кубын арадуудай hанал нэгэтэй байhые, марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын гол ёhонуудай үндэhөөр харилсаае саашадань хүгжөөхые аха дүү хоёр партиин, ороной хүсэжэ байhые үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ тэмдэглэгдээ.

Орон доторой ажабайдалай, Коммунис парти болон Совет гүрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулгын бусад зарим асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро мүн лэ хаража үзэбэ.

КПСС-эй ПРОГРАММЫН ШЭНЭ НАЙРУУЛГЫЕ БЭЛДЭХЭ КПСС-эй ЦК-гай КОМИССИДА

КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Комиссиин заседани КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой түрүүлэлгэ доро 1986 оной февралиин 17-до болобо.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэритэй зохилдуулагдажа, КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын проектые ниитэ-партийна ба ниитэ арадай зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые Комисси согсолоо.

Союзна республикануудай Компартинуудай съезднүүд, хизаарай, областной, окружной, городской болон районно конференцинүүд дээрэ, эхин партийна организацинуудай ба ажалша коллективүүдэй суглаанууд дээрэ проект зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Хэдэн арбаад миллион коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд тэдэндэ хабаадаhан байгаа. Түбэй партийна болон гүрэнэй зургаануудта, газетэнүүдтэ, радио ба телевиденидэ олон тоото бэшэгүүд, телеграмманууд ороhон байха юм.

Бүхы дээрээ коммунистнууд, бүхы ажалшад КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын гуримуудые, ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар партиин хараа шугамые халуунаар дэмжэжэ, олон тоото дурадхалнуудые оруулhан, ажаглалтануудые хэhэн байгаа.

Зүбшэн хэлсэлгын үедэ ороhон дурадхалнуудые хараада абажа, Комисси дурадхагдаhан проектдэ зарим тэды хубилалтануудые хэhэн, нэмэлтэнүүдые оруулhан байгаа. КПСС-эй Программын тододхогдоhон шэнэ найруулгые КПСС-эй ЦК-гай үзэмжэдэ табиха гэhэн шиидхэбэри абтаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЛИТВАГАЙ ССР-эй ГОССТРОЙН БОЛОН БАРИЛГЫН МИНИСТЕРСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

Байгал-Амарай түмэр замай барилгада эдэбхитэйгээр хабаадаhанайнь, ажалай амжалтануудые түйлаhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө **«Байгал-Амарай түмэр зам барилсаhанай түлөө»** медаляар шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

«ЛитБАМстрой» гэжэ барилга-хабсаралгын поезд

Баева Людмила Георгиевнае — хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ.

Бильзюкявичене Мария-Алдона Мотеевнае — бухгалтер.

Варкентин Пётр Ивановичые — слесарь.

Головин Анатолий Леонидовичые — автомобилиин жолоошон.

Килис Арвидас Казевичые — мастер.

Мальков Виктор Павловичые — бульдозерой машинист.

Сирин Сергей Евлампиевичые — такелажник.

Спирин Евгений Ивановичые — автомобилиин жолоошон.

ЛИТВАГАЙ ССР-hээ

Блавешюнас Юлас-Станисловас Ионовичые — Литвагай ССР-эй Госстройн Промышленна барилгын проект табидаг институдай ахамад мэргэжэлтэ-конструктор.

Гринюс Зигмас Ричардовичые — Каунасай түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй 3-дахи заводой хэбшэн.

Зубас Гедиминас Прановичые — Паневежскэ туршалгын барилгын трестые эрхилэгшэ.

Катинас Юозас Антановичые — Литвагай ССР-эй Барилгын министерствын таhагай начальник.

Мисявичюс Пранас Юозовичые — Паневежскэ туршалгын барилгын трестын ахамад инженерэй орлогшо.

Садаускас Анатолиюс-Альгимантас Цезаревичые — Литвагай ССР-эй Госстройн Промышленна барилгын проект табидаг институдай проектнүүдэй ахамад инженер.

Шешплаукис Брониловав Алексовичые — Литвагай ССР-эй барилгын министр.

Шештакаускас Адакрас-Винцентас Болеславовичые — Литвагай ССР-эй барилгын министрэй нэгэдэхи орлогшо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **В. ОРЛОВ.**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва. 1986 оной февралиин 17.

БУЛАГАЙХИДАЙ АМЖАЛТА

Хото хүдөөгэй ажалшад болохоёо байhан КПСС-эй XXVII съездые ажалай шэнэ бэлэгүүдтэйгээр угтахаяа эрмэлзэн, эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна.

Чисаанын совхозой Булагай hү hаалиин фермын коллектив hү гүрэндэ худалдаха талаар үнгэрhэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай ехэ амжалта түйлаа hэн.

Жэшээлхэдэ hү үйлэдбэрилгөөр түсэб 102 процентээр, харин худалдалгаар — 114 процентээр дүүргэгдээ гэхэ гү, али 15833 центнер hүн гүрэндэ тушаагдаhан байна.

Энэ амжалтада туд тудтаа үнеэн бүриhөө хоёр мянга гаран килограмм hү hааhан үниэнэй, бэрхэ hаалишад Ханда Лубсандоржиева, Хандама Буянтуева, Галина Нимбуева, Дулма Дондокова гэгшэд горитой хубитаяа оруулаа.

Булагайхид шэнэ табан жэлдэшье hайнаар ажаллана. Тусхайлбал, hү үйлэдбэрилгөөр январиин түсэб 107 процентээр, худалдалгаар — 108 процент дүүргэгдэв.

— hү гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэhэндээ ехэ урматайбди. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хоёр hарын түсэбүүдые партиин ээлжээтэ съездын нээгдэхэ үдэр болотор бэелүүлхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байнабди,— гэжэ фермые даагша Марина Балданова хэлээ hэн.

Булагайхид хэлэhэн үгэдөө батаар хүрэхэ гэжэ найданабди.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Хэжэнгын район.

Бутыдма Цыдыповна Дондукова Загарайн районой Эрхирэгэй совхоздо олон жэлэй туршада hаалишанаар хүдэлнэ. КПСС-эй гэшүүн энэ нүхэрнай бусадтаа жэшээ харуулдаг заншалтай. Үнгэрhэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые Б. Ц. Дондукова тэбхэр дүрбэн жэл соо бэелүүлжэ шадаhан юм. Харин тэрэнэй хүдэлдэг 3-дахи hү hаалиин фермын коллектив табан жэлэйнгээ даабарине үнгэрhэн ёкэлэй октябрь соо бэелүүлhэн тухайгаа элидхээ hэн.

— Түрэл партиингаа ээлжээтэ XXVII съездые ажалай амжалтаар угтаха гээшэ хүн бүхэнэй, тэрэ тоодо бидэнэй, коммунистнарай, нангин уялга мүн,— гэжэ Бутыдма Цыдыповна хөөрэнэ.

М. ЛАВРЕНТЬЕВЭЙ фото.

ҺАРЬДАГАЙ ХОРМОЙГООР

Туранай совхозой Монгойн отделениин, Эрхүү голой хойто эрьеэрхи hарьдагуудай хормойгоор байрлаhан эхэ хонидой гурбан отара hаяхан хүрэбэбди.

Баруун Холтоhон гэжэ газарта В. С. Ошоров наймадахи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ, яhала дүй дүршэлтэй болонхой. Хонидойнь байра дулаан. Үбhэнэйнь хорёо соо үбэлжэлгын дүүрэтэр хүрэхэ hайн шанартай үбhэн, обёосой hолоомон, холимол тэжээл нөөсэлэгдэнхэй. Эдэнэр ...т hараhаа түл абажа эхилхэ юм. Энэ хонишон 100 эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа түлжүүлхэ социалис уялгаяа сүм дүүргэхэ зорилготойгоор мүнөө ажаллажа ...айнхай.

...агаан Шулуутада И. С. Халхаевай гэр бүлын хонишод байрлана. Манай эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, совхозой шефүүд — Түнхэнэй районой «Скотимпорт» конторын ба оньhожоруулагдамал лесхозой түлөөлэгшэд хонидой байра соо дээшэнь үргэгдэhэн, забhартай шалатай таhалганuудые түхеэржэ дүүргэхэ дүтэлөөд байба. Зүгөөр таhалганууд хонишодой hанаанда таараагүйл хэбэртэй. Юуб гэхэдэ, шефүүд эдэ таhалгануудаа шал нойтон модоор хэжэ, газарhаа оройдоол 40 сантиметр үндэртэ үргэнхэй байна. Эдэнь дан набтаршаг ааб даа. Хонишод эдэ таhалгануудhaa арсаха баатай болоо, ...б гэхэдэ дулаан байра соо эдэниие тодхоходонь байрын хананууд, үhээнь сэнтэжэ эхилээ бшуу.

— Нойтон шалатай эдэ таhалганууд соо нарай хурьгад бүри түргэн хүйтэ абажа үбшэлхэ, тиимэhээ 100 эхэ хонинhоо зуун хурьга абажа томо болгохо уялгаяа дүүргэжэ, шадахагүйдөө болохобди,— гэжэ хонишон И. С. Халхаев хэлээ hэн.

Тиимэhээ совхозой хүтэлбэрилэгшэд эндэхиhээ орой хурьгалха хонитой Түхэрээн Талын отарада эдэ таhалгануудые модонойнь хатаhан хойно тодхохо. Сагаан-Шулуутада хуурай hургаагаар шэнэ таhалгануудые түхеэрхээр шиидэбэ.

Түхэрээн Талада Б-Ж. Л. Шараев гэр бүлөөрөө хонишоноор ажаллана. Эдэнэр 300 эхэ хонинhоо 280 хурьга абаха түсэб уялгатай. Байра байгалынь hайн, үбhэ тэжээл элбэг.

Тобшолбол, Туранай совхозой эхэ хонидой отарануудай бригаданууд абаhан уялгануудаа сүм дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, түл абалгын кампаниие түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа байнхай.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ЯНВАРИИН ДҮНГҮҮД ЮУ ХАРУУЛААБ?

КПСС-эй XXVII съездын болохо жэлэй түрүүшын hара барагдаба. Үнгэрhэн январь hарын туршада республикын колхоз, совхозууд мал ажалай продукци ехээр үйлэдбэрилхын, эхэ мал бүхэнhөө тугал, хурьга, поршоонхо, унага абахын хойноhоо оролдоо.

Республикын Статистическэ управлениин мэдээсэhэнэй ёhоор, үнгэрhэн январь hарада бүхыдөө 43.199 центнер мяхан үйлэдбэрилэгдөө гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, 14,8 мянган центнерээр дээшэ болоно. Энэ хугасаа соо Хойто-Байгалай, Тарбагатайн, Загарайн, Хурамхаанай районуудай ажахынууд байгша ондо үнгэрhэн жэлэйхитэй сасуулхада, мяха ехээр үйлэдбэрилhэн байна. Ушарынь хадаа дурсагдагша районуудай колхоз, совхозууд гүрэндэ тушаагдаха малаа үбэлэйшье hарануудта шахан таргалуулжа шадаа бшуу.

hү hааха талааршье. амжалта түйлагдаа. Үнгэрhэн хугасаа соо республикын ажахынууд дүн хамта 107.665 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилөө, нёдондоной январь hарынхида орходоо 8 747 центнерээр ехэ hүн hаагдаа. Ехэ hү hааhан районуудай тоодо Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын районууд оролсоно. Гансал Тарбагатайн, Сэлэнгын районууд нёдондоной-хидо орходоо hү hаамаа эрид доошолуулhан байна.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгын хэды hайнаар үнгэржэ, үбhэ тэжээлээр мүнөө үедэ хэды элбэг байгаашье hаань, олохон районуудай ажахынууд январь hарада үнеэн бүриhөө республикын дунда зэргын хэмжээнhээ бага hү hаагаа. Жэшээлхэдэ, республика дотор үнеэн бүриhөө 122 килограмм hүнэй hаагдаhан байбал, Ахын райондо оройдоол 26, Баунтын райондо 61, Хурамхаанай райондо — 73, Хэжэнгын, Яруунын районуудта тус тустаа 80 килограммда хүрэнэ. Үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүнэй хэмжээн юун дээрэhээ иимэ доогуур бэ гэхэдэ, мүнөө үедэ үнеэд олоороо туғаллаагүй байхаhаа гадуур hү шэмыень дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээн абтанагүй. Зарим колхоз, совхозууд hаамхай үнеэдээ буйлуулагдажа шанаржуулагдаhан тэжээлээр гүйсэд хангажа шаданагүй.

Республика дотор дүн хамта 14 435 мянган үндэгэн абтаhан гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 2 111 мянган үндэгөөр олоор суглуулагдаа. Үнгэрhэн хугасаа соо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта hаяхан хүртэhэн Загарайн бройлерна фабрикын коллектив бүхыдөө 640 мянган үндэгэ суглуулжа, нёдондонойхидо орходоо 4,9 дахин ехээр абаhан байха юм.

Мүнөө үедэ республикын ажахынуудта түл абалга түлэг дундаа. Февралиин нэгэнэй мэдээгээр 12 225 тугал абтаба. Илангаяа Баунтын, Хойто-Байгалай Прибайкалиин, Зэдын районуудта тугалнууд олоор түлжүүлэгдэжэ байнхай. Гэхэтэй хамта январь hарада Ахын районд... үсөөн тугал абтаа.

Тугалнуудай гарзалха ушар үшөөл олон байhаар. Жэшээлбэл, Бэшүүрэй районд hарын туршада 74 тугал гарзада оруулагдаа.

Январь hара соо бүхыдөө 12.782 поршоонхо абтаа юм. Га... хай олоор үсхэбэрилдэг Каба...скын, Тарбагатайн, Бэшүүр... районуудта олоор поршоон... нуудай гарзалха ушар бии. С...лэнгын районой ажахынуудта абтаhан поршоонхонуудайнгаа аяар 31,7 процентыень гарзада оруулаа.

Мүнөө республика дотор хаа хаанагүй хурьга абаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Үнгэрhэн hарын туршада дүн хамта 67 846 хурьган абтаад түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 14 процентээр үсөөн түл абтаа. Хурьгад илангаяа Хурамхаанай, Яруунын, Сэлэнгын районуудта олоор абтажа байнхай.

КПСС-эй XXVII съездын дүтэлхэ бүри район, ажахы бүхэндэ ажалай шанга тэмсэл үрг...дэнэ. Тиигэншьегүй аргагүй. К... гэхэдэ, коллектив бүхэн ко...мунистнуудай энэ ехэ хур...даа ажалай амжалтаар уг...хын тула оролдожо ябана бш...

ХАНДАЛЫН ГАХАЙШАД ШАРМАЙНХАЙ

Хандалын совхозой Шергинэй гахайн фермэдэ энэ жэлэй үбэлжэлгэ найдамтайгаар үнгэржэ байна. Залуу коммунист, зооинженер Анатолий Андреевич Бусовиков фермые даадаг юм. Үбэлэй hарануудта ажалдаа үндэр дүнгүүдые түйлахын түлөө районно социалис мүрысөө фермын коллектив үүсхэhэн байна. 2128 поршоонхо абтахаар, 90 процентыень бүтэн бүринөөр түлжүүлэгдэхээр хараалагдана. Нэгэ поршоонхын шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 320 граммаар нэмээгдэхэ, хамта дээрээ 1554 центнер нэмэлтэ шэгнүүри абтаха байна.

Энэ коллектив дүй дүршэлтэй болонхой. Үнгэрhэн жэлэй үбэлжэлгын дүнгүүдээр республиканска социалис мүрысөөндэ илагшадай тоодо ороhон юм.

Январь hарын түсэбөөр хараалагдаhан 370 поршоонхын орондо 378 түл түрэсэ абтаа гэхэ гү, али түрэhэн нэгэ гахайhaa 8,1 поршоонхо абтаhан болоно. Поршоонхонуудhaa нэмэлтэ шэгнүүришье ехээр абтана. Түсэбэй ёhоор бэшэ ажахынуудта худалдагдаха 650 үүлтэртэ поршоонхын орондо 726 толгой худалдагдаа.

Ажалай түрүүшүүл коллектив соо олон. Эдэ хэд бэ гэбэл, гахайшад Вера Филипповна Бусовикова, Галина Ильинична Коркина, Татьяна Харлампиевна Куржумова гэгшэд болоно. Шергинскын гахайн фермын коллективэй ажалайнь амжалтын «нюуса» юрын лэ даа. Эндэ хамтын подряд нэбтэрүүлэгдэнхэй юм. Тиимэhээ ажалай журам бэхижүүлэгдээ, үндэр дүнгүүдые түйлахын түлөө хүн бүхэнэй хэшээл оролдолго, харюусалга дээшэлүүлэгдэhэн байна.

Шергинэй гахайшад КПСС-эй XXVII съездын урда тээ поршоонхо болон нэмэлтэ шэгнүүри абалгаар хоёр hарынгаа түсэб даабаринуудые 10 процент үлүүлхээр хараална.

А. ХАЛТУЕВ,
«Байкальские огни» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

...ГАЛАН БАЙДАЛ— ...АД ЗОНОЙ ХҮСЭЛ

...йрамдал, амгалан тайбан байдал... Эдэ нангин үгэ... гүнзэгы удхаар совет хүн бүхэнэй үдэр бүриин ...одол, ажал хэрэгынь нэбтэрэнхэй. Ондоо байхань... ...агүй. Юуб гэхэдэ, дэлхэйн хүрин тахал — фашиз... ...тар габьяата совет сэрэгшэдэй hамна бута сохижо, ...Илалта түйлэжа, амгалан тайбан, арюухан hай... ...дал тогтооhоор дүшэн жэлhээ үлүүхэн саг үнгэрбэ. ...энэ илалтын аша үроор бүмбэрсэг дэлхэйн хүн ...дажаргүй, даруу номгон үе сагта мүноо ажаhууна ...теэд тус илалта бэлээр түйлагдаа бэшэ. 20 милли...м хүбүүд, басагадаа дайнда алдаhан, хэзээдэшье ...эгүй шаналал гашуудал амсаhан, тооложо тодор... ...бэрхэ хойшолон хохидолдо ороhон совет арад лэ ...лтын хүндэ хүшэрыень, үнэ сэнгыень дууhан ойлго... ...Ушар иимэhээ манай Коммунис парти, Совет пра...о, манай бүхы арад зон хадаа дайнай аюулые са... ...дэлхэйн гурбадахи, дайн байлдаанай болохогүйн, ...ин байгаа ээрхэг түримхэй империалис хүсэнүүдэй ...hэдэлгэ, hанаашалгануудые эсэслэн усадхахын ...бүхы жэлнүүдтэ оролдоо, мүноошье эсэшэ сусa...уулгаяа бүри эршэмтэйгээр ябуулhан зандаа.

...ниие КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ми...ргеевич Горбачевой байгша оной январиин 15-да ...эдүүлгэ, тэрээн дотор тодо hонороор найруулагдаhан ...дурадхалнууд бодотоор гэршэлжэ үгэнэ гээшэ. ...элтэнэй 2000-дахи ониие амгалан тайбан огторгой, ...ин доро угтахын тулада, ядерна, химическэ гү, али ...ниие хюдаха бусад ямаршье аюулай үмэнэ тэдэнэй ...рдэжэ байхагүйн тулада, амиды мэндэ ажаhуужа, ...элтэнэй үг залгамжалуулхаар батаар этигэдэг байхын ...манай дурадхадаг гадаадын политическэ шэнэ үүс... зорюулагданхай»,— гэжэ тус Мэдүүлгэ соо гол ...ь элеэр тодорхойлогдонхой. Мүноо үедэ бүхы ...лхэйе, тэрээн дээрэхи бүхы ажамидаралые үндэ...угы хэхэ хүсэтэй, энэ үедэ ноосэлэгдоод байhан ...химическэ болон бусад зэбсэг, хэрэгсэлнүүдые ...таарнь, удаа дараалан бүри дүүрэнээр усадхажа, ...хи мянган жэлые ямаршье буу зэбсэггүйгоор угта... ...н тон бодомжотой, али бүхы талаhаань хаража ...н тодорхой программые манай парти, правитель...радхаба ха юм. Энээниень нэн түрүүн совет арад ...хэлhээ hайшаан дэмжэнэ. Тэрэшэлэн түби дэл...ин hанаата хүнүүд совет хүтэлбэрилэгшын дурад...ые тон саг соогоо, тодо hонороор, бүтэмжэтэй ...р хэгдэhэн мэдүүлгэ гэжэ бултадаа тэмдэглэнэ. Гэ... империалис ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй түлоолэг... дээрээ дэмжэхэ баатай болобошье hаа, угтуулан, ...болгон, дурадхаха тодорхой hанамжа бодолгүй бай...эруулаа. Юуб гэхэдэ, Мэдүүлгын тунхаглагдаhанhаа ...нилээд сагай үнгэрбэшье, капиталис томо гүрэнүү...н түрүүн США-гай зүгhоо бодото алхам үшоол хэг... байна бшуу.

...Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшын иимэ холын ...дэлхэйн хүн зондо аша туhатай Мэдүүлгэ энэ жэ...индэ хэhэниинь мүн лэ гүнзэгы удхатай. Ушар гэхэ...гэдэмэл Нацинуудай Организациин бүрин шиидхэбэ...айгша омнай Эб найрамдалай жэл гэжэ соносхогдоо ...иимэhээл бүхы оронуудай ажалшад, түрүү үзэлтэй ...лтэн байгша оние буу зэбсэг хуряалгын, саашадань ...хорилгын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарал...гаlан тайбан байдалай жэл болгохын тула хүсэ ша...үсэл оролдолгоёо зорюулжа байнхай.

...айрамдал бэхижүүлхэ гээшэ манай ороной ажалшадта ...е уряа бэшэ, харин үдэр бүриинь бодото хэрэг бо...а юм. Завод болон фабрикануудта, колхоз болон ...үдта, эрдэмэй лабораторинууд болон hуралсалай ...үүдта хүдэлжэ байhан хүн бүхэн аша үрэтэй ажалаа...т гүрэнэйнгоо экономическа болон бэеэ хамгаалха ...лам арьбадхан, амгалан тайбан байдалые сахин ...ха бата найдамтай, хүсэн түгэс түшэг тулгуури бол...эшэ. Тиимэhээ хаанашье, ямаршье ажалда байг... хүн бүхэн гүн сэдьхэлhээ тон харюусалгатайгаар ...аhан хэрэгтэ хандаха, эрхим шанартай продукци ...түсэбтэ даабаринуудаа жэншэдгүй hайнаар дүүргэхэ ... Игэжэл ажалша хүн эб найрамдал бэхижүүлхэ ...оорынгоо бодото хубитые оруулна ха юм. Энээ...римдаа гүйсэд мэдэрхэ, ойлгохогүй ябадалнууд хаа...эгдэдэг байна.

...дээдын политическэ мэдэрэлтэй совет хүнүүд ...е оролдосотой бэрхээр хүдэлхэ бэшэ, харин өөрын...hон мүнгэ зоориие эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ ...дураараа зорюулдаг байха юм. Жэшээнь, республи... суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Валентина ...вна Романова дүн хамта арбаад мянган түхэриг Эб ...далай совет жасада оруулаа. Пенсионеркэнүүд Уль...иповна Болдонова, Прасковья Авакумовна Горюнова ...мянган түхэриг тус жасада оруулhан жэшээтэй. Игэ...додоо тэнгэриин сэлмэг hайхан байхын тулада ...оо хубитые оруулжа, олон түмэнэй хэрэгтэ туhа нэ...үнэн сэхэ сэдьхэлhээ хэжэ байhан хүнүүдэй нэрэнүү...шоол дурдажа боломоор.

...талаар ажалша коллективүүд hайн hайхан заншал...эшээ болгон хэлэбэл, локомотив-вагон заhабарил...одой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад үнгэрhэн ...Эб найрамдалай совет жасада аяар 65 мянга гаран ...мүнгэ дамжуулаа. Гадар трикотаж хубсаhанай фаб...ид — 28 мянган, хэлхеэ холбоошод — 23.5 мянган, ...онсервын комбинадайхид — 16 4 мянган түхэриг энэ ...хэрэгтэ хэрэглэхыень оруулаа бшуу.

...жэшээ, баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, совет ...й энхэ амгалан ажабайдалые үнэхоороо хүсэдэг, ...рамдалай түлоо эршэ түгэсоор тэмсэдэг, дайн дажа...юулые эрид шангаар буруушаадаг байhые элеэр гэр...үгэнэ ха юм.

...найрамдалай жэлэй соносхогдоhонтой дашарамдуу...еспублика доторнай үргэн ехэ хэмжээ ябуулганууд ...эгдэхээр хараалагдана. Хани барисаанай митингнүүд ...үдэшэнүүд, уласхоорондын байдал тухай лекци бо...ёрэлдоонүүд, дайнай ба партиин ветерануудтай уул...үүд гэхэ мэтэ ажалша коллектив бүхэндэ үнгэргэг...шартай. Энээнhээ уламжалан хото, хүдоогэй ажалша...үнда ниитэ-политическэ, ойлгуулалжын хүдэлмэриие ...үулан hайжаруулха зорилгын табигдажа байhаниинь ...отой болоно.

...ериализмын хорото ябуулгануудай, США-гай «бээ...лха стратегическэ үүсхэл» гэдэгэй, «одото дайнай» ...түсэбүүдэй hандаралта муухай удха шанарые гүн ...гээр, тодо hонороор элишэлхэ, шүүмжэлхэ, улад ...тайлбарилжа үгэхэ ябадал мүноо бүхы үзэл сурталай ...эриин гол шэнжэ шанарынь байха ёhотой. Эндэ хэб...адио болон телевидениин, «Знание» бүлгэмэй, бусад ...үдэй үүргэ нилээд ехэ гээшэ. Теэд бии байгаа арга ...онууд үшоол гүйсэд дүүрэн, аша үрэ ехэтэйгээр ...эгдэнэ гэхын аргагүй. Мүноо үедэ хүн зоной дунда ...дадаг хүмүүжүүлгын, ойлгуулалжын бүхы хүдэл...политическэ тодо hонор шэглэлтэй, гүн гүнзэгы удха...иха гэhэн эрилтэ манай парти табина ха юм.

...хэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ, дайнай аюулые ...гэhэн бэлэн бэшэ хэрэг хүн бүхэнэй hэшхэл бодол...жал хэрэгhээ дулдыдана гээд ойлгохо гээшэ шуха...имэл хадань бидэ бүгэдэн энэ нангин хэрэгтэ оор...гоо бодото хубитые оруулха зэргэтэйбди. Тортог...нгэри, туни түбшэн байдал, түгэлдэр баян зол жаргал ...мүнхэдоо байг лэ!

...В. И. ЛЕНИН ПАРТИИН ...СЪЕЗДНҮҮД ТУХАЙ

...Ленин партиин съезд...ай» гэhэн суглуулбари ...н гаргагдаа. КПСС-эй ...алда, партиин Прог...олон Уставые зохёол...аталан абалгада, стра...он тактика тодорхой... партиин съезднүүдэй ...үргэ дүүргэдэг, hуури ...байhые элирхэйлэн ха... В. И. Ленинэй зо...дhaa абтаhан баримта ...үд тэрээн соо оруу...ай. Съезднүүдые бэлдэлгэдэ, тэдээн дээрэ абтаhан шиидхэбэринүүдые шэнжэлгэдэ, олоной дунда нэбтэрүүлгэдэ Владимир Ильичэй ямар ехэ анхаралаа хандуулдаг байhые энэ ном элирхэйлэн харуулна, манай партиин I—XI съезднүүдэй хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгэнэ.

Политическэ литературын хэблэл энэ суглуулбариие барлажа гаргаба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVII съездые УГТУУЛАН

ШЭНЭ ШАТАДА ГАРАХА

КПСС-эй ээлжээтэ XXVII съездын нээгдэхэ үдэр дүтэлжэ байна. Тэндэ манай партиин түүхэтэ документнүүд—КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, КПСС-эй Уставай болон 1986—1990 онуудта, мүн 2000 он хүрэтэрхи үедэ ороной Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүд үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэхэ, баталагдаха, тиигэжэ хүсэндөө орохонь шуу.

Ахын районой ажалшад ехэл анхаралтайгаар эдэ документнүүдтэй танилсаhан байна. Съездын урда тээхи документнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ, шудалалга хадаа үнгэрhэн жэлэй, мүн бүхы табан жэлэй дүнгүүдые согсолготой тудаба. Тиигэжэ манай хүдэлмэриин дүнгүүдые мүнөө үе сагай эрилтэтэй зохилдуулан, шүүмжэлхы шэглэлтэйгээр шэнжэлхэ эрхэ нүхэсэл олгобо.

Районой бүхы колхозууд гүрэндэ мяха, hү, ноohо худалдаха 1985 оной, табан жэлэй түсэбые бүхы дээрэнь дүүргэhэн байна. Тиигэжэ Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ үндэр дүнгүүдые туйлаhанай түлөө манай район РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба. Энэ ушараар үнгэргэгдэhэн баяр ёhололой суглаанда хабаадагшад туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхахабди, энэ дээдын ехэ сэгнэлтэдэ харюу болгон, бүри эршэтэйгээр хүдэлхэбди гэжэ мэдүүлээ.

1983 онhoo эхилжэ, ажахынууднай ашаг олзотойгоор хүдэлнэ. Табан жэлэй туршада мяха абалгын жэл бүриин ургалта дунда зэргээр 4 процент, hүн — 5 процент, ноohoн — 23 процент дээшэлээ. Гэхэтэй хамта хүдөө ажахын үйлэдбэриин hалбаринууд, илангаяа гол hалбари болохо мал ажалай хүгжэлтэ имагтал тоо толгойн нэмэсээр туйлагдаа гэжэ ажалша коллективүүдэй суглаанууд дээрэ, районно партийна конференци дээрэ тэмдэглэгдээ.

Мал ажалай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлгэ хадаа тэжээлэй үндэhэ hуурие бэхижүүлhэнэй аша туhаар туйлагдаха зэргэтэй. Ахын район хадалиг газарта оршодог нютаг юм. Сабшалан болон таряалангын гол горходые зубшаhан багаханууд зурууд-зурууд хэhэгүүд. Сабшалан үргэдхэхэ, шэнэ газар элдүүрилхэ арга боломжо үнэндөө эндэ үгы гээшэ. Ногооной hая бултайжа, үндэhэжэн байха үезр хабарай хүйтэн, эртын хюруу өөдэлүүлхэгүй. Удаань ган гасуур түбэг ушаруулха. Иигэжэ мүртэй ургаса абтадаггүй гээшэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада дунда зэргээр жэл бүхэндэ гектар бүриhөө 4-hөө 9 центнер хүрэтэр үбhэн hүрилэгдэhэн байна.

Тэдэ энэ орёо асуудалые яагаад шиидхэхэ, үбhэнэй, зелёнкын, таримал ногооной бата найдамтай ургаса абадаг болохо ёhотой гээшэб гэhэн асуудал районой партийна организациин үмэнэ табигдана. Гэбэшье энэ табан жэлэй туршада тэжээл бэлэдхэлгын хэмжээе 1,5—2 дахин ехэ болгохо зорилго бидэ мүнөө табинабди. Энээниие бэелүүлхын тула хүсэ ехэтэй лугомелиоративна отрядуудые байгуулха, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые ехээр хэрэглэдэг болохо, газарай хүрьhэ хамгаалха онол арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Энэ хэрэг шиидхэлгэ түбхын түрүүндэ манай мэргэжэлтэдэй, механизаторнуудай, луговодуудай оролдолгоhoo, бэлиг шадабариhaa дулдыдана. Тэдэнэрэй олонхинь мүнөө үе сагай агротехникын шэнэ заабари, арга дүршэл шудалhан, газарай ёhото эзэнэй мэдэрэлтэйгээр хүмүүжэhэн байха зэргэтэй болоно бшуу.

Мал ажалые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула үйлэдөэридэхи бүхы арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ уялгатайбди.

Манай хадалиг нютагай сагай уларилай хэды орео, түбэгтэй байбашье, олон малшаднай бахархама hайн амжалта туйлажа шадана. «Улаан-Аха» колхозой хонишод И. Б. Соётова, В. М. Ошорова, А. А. Хаптагаев, «Коммунизм» колхозой — О. Б. Габанова, С. Д. Хандакова гэгшэд зуутан гэhэн габьяатай. «Улаан-Аха» колхозой үхэршэн В. Д. Семенов, «Коммунизм» колхозой үхэршэн, республикын Верховно Соведэй депутат Г. Г. Базарова, В. Д. Ошоров, «50 лет Октября» колхозой — М. Л. Мункопов, Э. Б. Путункеев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Л. М. Галсанов гэгшэд харууhалжа байhан зуун үнеэд бүхэнhөө 80—90 тугал түлжүүлдэг шадабаритай. Үнэн сэхэ ажалаараа шалгардаг олон малшадай нэрэ алдарые эндэ дурдамаар.

Гэхэтэй хамта нэгэл газарта, нэгэл эрхэ байдалда хүдэлжэ байhан аад, зариманайнь hайн үрэ дүн туйлахада, нүгөөдүүлынь малаа гарзалуулдаг, түл үсөөнөөр абадаг байха юм. Хүн бүхэниие hайнаар, дүүрэн шадабари соонь хүдэлгэхэ, адли тэгшэ үрэ дүн туйладаг болгохо гээшэ шухала зорилго болоод байна.

Манай район республика соо эгээл холын, хүрэжэ ошохонь тон бэрхэтэй нютаг гэжэ мэдээжэ. Хэды тиимэ байбашье hаа, партиин ба правительствын халуун анхарал оролдолгые ажалшаднай үдэр бүри мэдэржэ байдаг. Тиимэ таhархай заха газарта hуунабди гэhэн сэдьхэл манай ухаан бодолдо ородоггүй. Манай район Сибириин ба Алас-Дурнын нэгэдхэмэл энергосистемэдэ холбогдонхой. «Экран-4М» гэжэ системын туhаар районой хүн зон түбэй телевизионно дамжуулга харана, колхозууднай жэл бүхэндэ шэнэ техникэ худалдан абана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада районой колхозууд, Ахын экспедици, Госкомсельхозтехникын Ахын участок, Түнхэнэй ДРСУ-гай Ахын участок Орлик-Мон гэhэн автохаргын заhабарилга хэбэ. Үндэр хаданууд, шулуун хабсагаинууд, түргэн урасхалта голнууд, шэдхэ хүбшэ, хэтэдээгэдэггүй сэбдэг газар—дабагдашагүй бэрхэшээлнүүд. Тиимэшье hаань барилгашадай нэтэрүү, габшагай ажалай ашаар нютагай харгыгаар ябалга hайжарба ха гэжэ хэлэлтэй.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ энэ харгы саашадань hайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада капитальна барилга баhал урагшатайгаар ябуулагдаhан байна. Районой түбтэ ажаhуудаг зуу гаран айлайхи байра байдалаа hайжаруулба. КПСС-эй райкомой, сомоной Соведэй байшангууд, Орлигой дунда hургуулиин интернат, Госбанкын отделениин конторо, хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, нарайлгын гэр тосхоной түхэл шэнжые шэнэлэн хубилгаа.

Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэлэй туршада районой партийна организаци социально-экономическа хүгжэлтын үндэhэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ байна. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ колхозуудай түб hууринда барилга хэдэг байгаа hаа, энэ жэлhээ бригадануудай түб hууринуудай байдалые hайжаруулха асуудалда анхарал онсо хандуулагдахань. Эндэл үйлэдбэриин гол хэрэгүүд шиидхэгдэнэ, ажалша зоной диилэнхи олониинь ажаhуунa бшуу.

Шиидхэхэ, бэелүүлхэ шухала зорилгонууд олон. Зүгөөр тэдэниие дүүргэхын тула республикын правительствын зүгhөө ехэ туhаламжа хэрэгтэй. Энэ ушараар республикын Министрнүүдэй Совет тогтоол 1985 ондо абаа hэн. Тэрэнэй ёhoop манай райондо жэл бүхэндэ минеральна үтэгжүүлгээр ороohото ургамалнуудай, олон жэлэй ногооной хүрэнгын үрэhөөр хүсэд хүрэмөөр хангагдажа байдаг болохомнай. Жэл бүхэндэ элдэб янзын техникэ болон оньhон түхеэрэлгэнүүдые ажахынууднай олоор абана. Үнгэрhэн жэлэй эхин багаар колхозуудые материально-техническэ талаар хангадаг предприяти байгуулагдаа.

Шэнэ табан жэлэй туршада Аха мүрэн дээгүүр түмэр-бетон хүүргэ баригдахаар түсэблэгдэбэ. Тиигэжэ нэгэ эгээл орео асуудал шиидхэгдэхэнь гээшэ. Тиихэдэ Синцын, Хойто-Голой, Шутхалын, Жойгоной аршаанууд хүрэжэ ошомоор харгы бариха шухала болонхой. Энэ хэрэгэй бүтэбэл, ганса манай районой бэшэ, мүн бүхы республикын хүн зон тэндэ ошожо амарха, бэеэ аргалуулха аргатай болохо бэлэй.

Район дотор барилга ехээр хэгдэжэ эхилхэнь. Энэ жэлдэ Ахын барилга-заhабарилгын участок нёдондонойхиhoo 140 мянган түхэригөөр ехэ барилга хэхэнь. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Саянай дунда hургуули бодхоогдожо эхилхэнь. Шэнэ табан жэл соо Орлигто хүүгэдэй комбинат, Хара-Хужарта соёлой байшан шэнээр баригдаха, районно соёлой байшан, хүгжэмэй hургуули капитальнаар заhабарилагдаха, үргэдхэгдэхэ, байрын гэрнүүд олоор бодхоогдохо байна.

Малай үбэлжэлгын хаhа угаа хүндэ байдалда үнгэржэ байна. Октябрь hарада ехээр орохон саhан мүльhэтэн хүрэжэ, малай бэлшээриие сүм даражархёо. «50 лет Октября» колхозой гурбан мянга шахуу толгой hарлагууд хүршэ Түнхэнэй районой газарта, Мүнхэ-hаридагай хормой руу туугдаа hэн. Колхознигуудай, мэргэжэлтэдэй эрэлхэг ажалай ашаар адууhа мал аюулта байдалhaa абаргдаа, гарза үсөөнтэйгөөр ондо орожо байна гэжэ хэлэлтэй.

КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө тэмсэжэ байhан малшаднай гүрэндэ мяха, hү гүрэндэ худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб заатагүй дүүргэхэ эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Түлишэтоhодолгын зүйлнүүдые, хүрэнгын үрэhэ, барилгын материалнуудые саг соонь зөөжэ асарха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Барилгын модо отололго, шэрэлгэ үргэнөөр эрхилэгдэнэ.

Районой партийна болон совет эдэбхитэд малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүгэдөөрэн хабаадана. Ниитэ полит-үдэр, малшадай үдэр, нэмэл бэшэгэй үдэр гэхэ мэтын хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдэнэ. Агитаторнууд, политинформаторнууд, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Хүн зониие, илангаяа холуур ажаhуудаг малшадые худалдаа наймаанай, медицинскэ, соелой-ажаhуудалай талаар хангалтые hайжаруулхын тула ехэ юумэн хэгдэнэ. Энэ жэлэй январиин 15-haa экономико ба соёлой үдэрнүүд үнгэргэгдэжэ эхилээ.

1986 он хадаа районойнгоо арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын, ажабайдалые шэнэдхэн хубилгалгын эхин шатань болохо юм. Энэ хараа түсэбнай КПСС-эй XXVII съездэдэ бэлэдхэлтэй, съездын баталха партиин документнүүдэй проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэтэй тудажа, ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхиие улам бадаруулба. Партиин XXVII съездын хараалха асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхэ тэмсэлдэ ахынхид өөhэдынгөө хубитые оруулха байhаниинь дамжаггүй.

А. ГАЛСАНОВ.
КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретарь.

УРМЫЕНЬ ДҮНГЭХЭ ГЭБЭЛ...

1979 онhoo ашаанай автотранспортна энэ предприятида хүдэлхөөр ороо бэлэйб. Уданшьегүй 3-дахи колонныи жолоошодой бригадираар томилогдоо hэм. Гол түлэб манай предприяти городой худалдаа наймаанай эмхинүүдые хангадаг гээшэ. Анхан бидэ бригадаараа пивын, архиин заводуудай продукци зөөдэг hэмди. Үрдэндаа энэ продукци ехээр зөөдэг haa, архидалга болон алкологизмтай тэмсэлэй шангадхагдахада, олон машинанууднай овощ, хүдөө ажахын продуктнуудые магазинуудта зөөдэг болоо. Мүнөө анхараад харахада, үйлсэ, гудамжануудта архиншадай обоорхонь, субаханъ харагдахаяа болижо, хүн зондо хэды өмар болоо гээшэб.

Бидэ бригадаараа түсэбтэ табан жэлые болзорhoонь урид түгэсөөд, арбан хоёрдохи жэлээ эршэтэ ажалаар эхилээ hэмди. Бригадымнай 17 гэшүүд соohoo И. М. Нелезин, В. В. Подлесный, КПСС-эй гэшүүд А. М. Абросов, Г. П. Соколов арбан нэгэдэхи табан жэлэй хубиингаа түсэбтэ даабаринуудые болзорhoo урид дүүргээ hэн. Харин 1985 оной декабриин эхеэр бригадамнай ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа эхилhэн юм.

1-дэхи колонныи П. К. Матвеевэй ударидадаг бригадые мүрысөөндэ уряа hэмди. Эдэнэр Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай продукци магазинуудта хүргэдэг юм. Дүнгүүднай адлирхуу. Манhaa өөрэгүй хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг, булта дүршэлтэйнүүд. Бригадна подрядта ороhoнhoo хойшо коллективэймнай журам hайжараа. Мүнөө нэгэшье хүн журам хазагайруулдаггүй.

Үнгэрhэн жэлэй июлиин 5-да предприятиимнай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ой гүйсөө. Энэ үдэр бүхы жолоошод алмагдаhан шэнгэн түлишөөрөө хүдэлөө hэн. Алмалта яажа туйлагданаб гэбэл, нэн түрүүн жолоошон бүхэнэй дүршэлhөө, хooho гүйлгэлгэгүйгөөр, бүхы рейснүүдээ ашаг үрэтэйгөөр хэлгэhээ болоно. Халаан бүридөө хүн бүхэмнай 18 тонно ашаа зөөхэ ёhотой юм. Энэмнай гол түлэб 105—110 процент бэелүүлэгдэдэг.

Бригадирнуудай совет үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг. Минии hанахада, энэ совет дээрэ hанамжа, дурадхалнуудаа андалдаагүй hаамнай, хэрэгүүднай бүтэсэгүй байха hэн. Эдэбхитэй, hанаhанаа нюужа ябангүй, олондо дуулгадаг бригадирнуудай тоодо П. К. Матвеевые, В. П. Мельниковые, И. В. Быковые, Е. А. Свиридюгые нэрлэлтэй. Эдэнэр ямар хэмжээ абаа hаамнай, ажалнай hайжархаб гэжэ бодомжолжо үзэхые м н а й урдалдаг, бригадануудай хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхын тула оролдодог. hүүлэй зүблөөнүүдэй нэгэн дээрэ заhабарилгын мастерскойнууд юундэ хангалтагүй хүдэлнэб гэhэн асуудал хаража үзэхэдөө, ушар шалтагааниинь hайса элирүүлээ, слесарь-заhабарилагшадай ажалайнь эрхэ байдал hайжаруулха хэмжээнүүдые абаха гэжэ шиидээ hэмди. Мүн автотранспортна зүйлнүүдые город соогуур яажа хубаарилан табяа haa, илангаяа ашатай байхаб гэhэн асуудалые али болохо тээhээнь хаража үзөөбди. Юуб гэхэдэ, предприятидамнай элдэб түхэлэй машинанууд бии ха юм. Жэшээлхэдэ, контейнер, мебель, hү , хилээмэ зөөдэг машинануудhaa гадна элдэб фургонууд, «Москвичууд» гэхэ мэтэ олон.

1985 ондо предприятимнай «Бурятавтотранс» нэгэдэлэй подразделенинүүд соohoo түрүү hуури эзэлжэ, РСФСР-эй Автомобильна транспортын министерствын дипломоор шагнагдаа hэн. Баяртай, баясхалантайшье байгаа. КПСС-эй XXVII съездые угтуулан дэлгэрhэн мүрысөөндэ мүн лэ эрхимлээ ха юмбибди.

Иимэ дүн яагаад туйлагданаб гээд хаража үзэхэдэ, бригада бүхэн гансал өөрынгөө түлөө бэшэ, харин бүхы предприятиингаа түлөө оролдолгоёо гаргадаг юм. Ниитын ажабайдалда хабаадалга ехэ удха шанартай. Жэшээлхэдэ, «Гэр бүлэ ба hургуули» гэhэн комисси эмхидхэгдэнхэй. Энээниие А. М. Абросов хүтэлбэрилдэг. Жолоошодой үхибүүд хэр hуранаб, гэр бүлэhөө ямар нэгэн дохёо ороно гү, магад, туhаламжа хэрэгтэй гү гэхэ мэтэ асуудалнууд харагдажа үзэгдэдэг. Иигэжэ «Гэр бүлэ—hургуули—коллектив» гэhэн харилсаанай байгуулагдахада, ажалда нилээд туhатай бшуу.

Олон жолоошод гүрэнэй автоинспекциин штатнабэшэ инспекторнүүд юм. Тэрэ тоодо С. М. Волков, А. М. Абросов, А. В. Войтенко, А. В. Цивилев оролсоно. Харгын дүрим хазагайруулха ябадал hэргылдэг, hогтуу жолоошодые элирүүлгэдэ эдэнэр туhалдаг. hүүлэй үедэ архиин халамгайтай рульда hуугаад ябагшадай үсөөрбэшье, иимэ ушарнууд үшөөл дайралдаhаар. Үнгэрhэн жэлэй эхиндэ Андрей Ереминой архи баринхай машинаяа гаражда оруулхыень обёороод, тэрэниие бригададаа дуудажа, архиин гэнэ гээшэ жолоошондо ямар хойшолонтойб гэжэ хөөрэлдэhэн байнабди. Тэрэ гэмээ мэдэрээд, дахин иимэ ябадал огто гаргахаяа болёоб гэжэ үгэеэ үгөө. Гэбэшье бригадын соведэй шиидхэбэреэр тэрэниие машинаhaa «буулгажа», гурбан hарын туршада заhабарилгын мастерскойдо хүдэлхыень эльгээгээ hэмди.

Ажалай эмхидхэл урданайхиhaa нилээд hайжараа. Эндэ нэгэ ажаглалта хэлтэй. Хэрбээ анхан бүхы дүрбэн колонныемнай ори ганса диспетчер хангадаг hаа, мүнөө колонно бүхэндэ диспетчер табигданхай. Иигэжэ оошоргүйгөөр, түлхисэлдэнгүйгөөр путёвкоёо тэмдэглүүлээд, шэнгэн түлишэ хэды шэнээн галдаhанаа, хэды алмаhанаа мэдэжэ абамаар. Анхан иимэ мэдээсэл манда үгтэдэггүй, hарын hүүл багаар лэ дуулгагдадаг бэлэй. Тээдшье диспетчерскэмнай шэнэ байшанда нүүжэ, хэды аятай зохид болоо гээшэб. Эдэ бүгэдые юундэ дурданабши гэхэдэ, ажалыемнай hайжаруулха шухала арга нүхэсэл болоно ха юм.

Мүнөө, шэнэ жэлэй эхинhээ партиин съездые угтуулан дэлгэрhэн мүрысөөнэй эршэ, дэлисэ бүри үргэдэбэ. Манай жолоошод, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, слесарь-заhабарилагшад, механигууд, диспетчернүүд партиин документнүүдэй проектнүүдые сэдьхэлэй ханалтатайгаар шудалан үзэжэ, өөhэдын дурадхал, hанамжануудаа хэлээ hэн. Политическэ удха шанартай иимэ ехэ кампаниин ябуулагдажа байхада, хажуу тээhээ hанаа амархан хаража баймаар аал? Ороноймнай саашанхи хүгжэлтын ехэ зорилгонууд эндэ хараалагданхай ха юм. Автомобильна транспортын хүгжэлтэдэ зорюулагдаhан мүрнүүдые илангаяа анхаралтайгаар уншажа, иимэ асуудалда онсо тогтоо hэмди. Гол шэглэлнүүдэй проектдэхи **«Транспортые ба хэлхеэ холбоое хүгжөөлгэ»** гэhэн VIII бүлэгэй автомобильна транспорт тушаа хэhэг соо **«Ороной зүүн зүгэй районуудта автовокзалнуудые, автостанцинуудые бүри олоор бариха, автобусуудай тоо олошоруулха»** гэhэн нэмэлтэ дурадхал оруулха. Шэмэрүүн уларилтай манай нютагуудта хүйтэнэй үедэ үсөөнөөр ябадаг автобус хүлеэжэ зогсохонь хэды бэрхэтэйб? Өөhэдөө бидэ пассажирнуудые зөөдэгшьегүй hаа, нэгэл hалбарида хүдэлнэ ха юмбибди.

Гэхэтэй хамта, манай хүдэлмэридэ сэхэ хабаатай нэгэ иимэ дурадхал оруулмаар: **«Автотранспортын зүйлнүүдые тон хэрэгтэй прибор болон түхеэрэлгэнүүдээр (жэшээлхэдэ, рацяар) хангалтые hайжаруулха.** Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын нарижуулан hайжаруулагдажа байхада, энээнгүйгөөр мүнөөнэй автопранспортые бодомжолшогүй гэжэ hанагдана. Иимэ зорилгонуудай бэелүүлэгдээ hаа, холыншье, ойрыншье харгынуудта ябаhан жолоошодой урма зоригынь дэбжэхэ бэлэй.

В. БОРОВСКИЙ,
Улаан-Үдын а...
транспортна 3-дахи предприятиин жолоошодой бригадир.

ТУЛАНЖЫН ХОНИШОД ТУХАГҮЙ

Ахалагша хонишон Иосиф Игнатьевич Битуевай отара Дээдэ Туланжа гэжэ газарта үбэлжэжэ байнхай. Тэрэ Тамара нүхэртэйгөө табадахи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ ябана. Тэрэнэй дагжа абаhан отарада 530 эхэ хонид тоологдоно.

Эгээл мүнөө хонишодто сүлөө тухагүй хаhа оронхой. Хонидынь олоороо хурьгалжа эхилээ. Иосиф Игнатьевич нёдондо зуун эхэ хонин бүриhөө 101 хурьга абажа түлжүүлээд, эхэhээнь hалгаахадаа, тус бүриинь шэгнүүрые 20 килограммда хүргөөд, хонин бүриhөө 4,3 килограмм ноohо хайшалаа юм.

— Энэ жэлдэ нёдондонойхиhoo үлүү hайн үрэ дүн туйлаха арга боломжо эндэ бии. Мүнөө хонидто hайн шанартай үбhэ, hолоомо, витаминтай ногооной гурил, дабhа, 600 грамм талха таряанай зүйл эдюулнэбди. Хонидоймнай хүсэ шадалыньшье яhала hайн. hүүлэй мэдээгээр, 150 хурьгад абтаад байна. Хурьгаднай өөдэргэн, — гээд ахалагша хонишон И. И. Битуев хэлэнэ.

hуралсалай «Байгал» ажахыда долоон отара тоологдоно. Хонишодой дунда И. И. Битуевай даадаг бригада жэл ерэхэ бүри түрүү зэргэдэ ябана. Тус ажахын хонишод түрэл партиингаа XXVII съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсан ажаллана.

— Бидэ түл абалгадаа яhала бэлдээбди. Мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абахал гэжэ найданабди. 1983 ондо 100 эхэ хонин бүриhөө 113, 1984 ондо 117 хурьга абаа hэмди. Мүнөө жэлдэ түрүүшын жэлнүүдтэй жэшэхээр бэшэ, яhала hайн,— гээд хонишон Тамара Доржиевна Битуева хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тамара Доржиевна өөдэргэн хурьгадаа эдеэлүүлнэ; ахалагша хонишон И. И. Битуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.
Ивалгын район.

КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН ДЕЛЕ

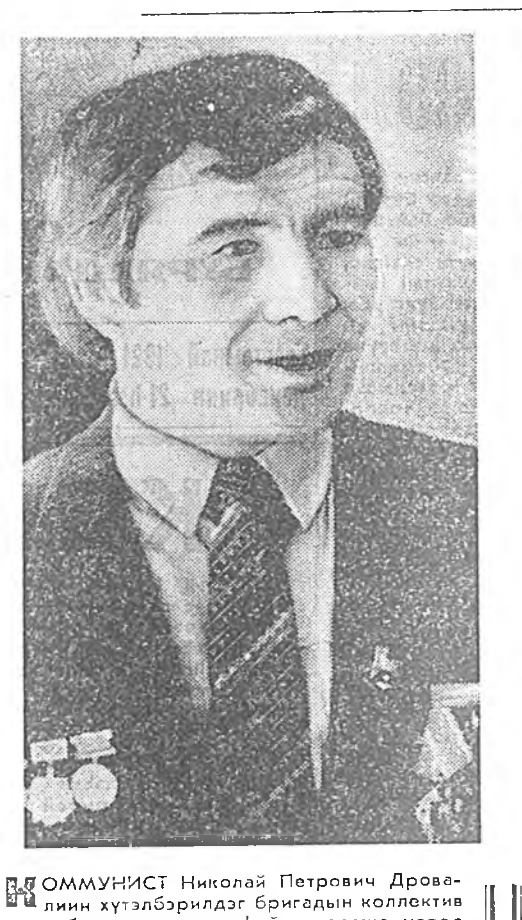

БААТАРШ
ХАРГЫ

КОММУНИСТ Николай Петрович Дровалиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, «КПСС-эй XXVII съездэдэ — габшагай ажалай 27 вахта» гэhэн үүсхэл гаргаа бэлэй. «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин захиргаан, партком, профком энэ үүсхэлыень ехэтэ hайшааhан байна. Үүсхэлшэдэй ажалай габьяае, дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохо хүдэлмэри ябуулжа эхилээ hэн.

Николай Дровалиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив БАМ-ай эгээл харюусалгатай участок дээрэ — Хойто-Муяын тоннель малталга дээрэ хүдэлнэ. Гранит шулуун, хайр шорой, хэзээдэшье гэдэдэггүй сэбдэг газар, тэрээн дорохи уhан эдэнэрэй ажалда аргагүй ехэ түбэг татана. Заримдаа часай туршада 300—400 кубометр уhа бүлэжэ гаргаха ушар олон дахин тохёолдоhон ааб даа.

Николай Дровалиин хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд эндэхи оршон тойроной байгаалиин бэрхэшээлнүүдhээ, сагай оорсэ уларилhaa айжа сухаридаггүй, харин имагтал урагшаал дабшаха гэhэн эрмэлзэлтэй, урдань угтажа байhан бэрхэшээлые заатагүй дабахаар эрид шиидэhэн хүдэлмэришэд юм. Эдэнэр Ленинград, Москва городуудай эрдэмтэдтэй, «БАМтоннельстрой» управлениин инженерно-техническэ мэргэжэлтэдтэй хамтаран, Хойто-Муяын хаданууд доогуур тоннель малтаха шэнэ онол арга шэлэн олоо. Газар соохи уhа хүргэхэ, шулуунай забhapaap уhанай нэбтэрэн гараха нүхэ hүбэнүүдые бетоной холисоор таг бүглэхэ арга дүршэл шадамараар хэрэглэжэ, Хойто-Муяын шэлэ доогуур түргэнөөр, hайн шанартайгаар тоннель барижа эхилээ бэлэй.

КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Н. П. Дровалиин даадаг бригадын коллектив тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, абаhан уялгаяа сүм бэелүүлхэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажалаа эмхидхэн ябуулба. Үдэр бүри гэхээр эндэ бэрхэшээлтэ элдэб байдал ушараад лэ байдаг. Эдэ бүхы асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхын, бэрхэшээлнүүдые дабахын тула одоол ёhотой бэлиг шадабари хэрэгтэй болодог шуу.

Бригадын коллектив бага бэшэ. 70 хүнhoo бүридэнэ. Далан ондоо hанал бодолтой хүнүүд ааб даа. Гэбэшье эдэнэр нэгэл ажал хэнэ, нэгэл зорилго бэелүүлнэ, Хойто-Муяын гайхамшаг тоннель барина. Эндэ хүдэлжэ байгаа баатар дорюун барилгашадай ажал хэрэгээр ганса совет арад бэшэ, харин бүхы дэлхэйн оронуудай ажалшад hонирхоно. Америкын, Японой, аха дүү социалис оронуудай мэргэжэлтэд Хойто-Муяын тоннелиин барилгашадта олон дахин айлшалhан, дүй дүршэлтэйнь танилсаhан байна.

Эгээл харюусалгатай участок дээрэ хүдэлжэ байгаад, хайша хэрэгээр ажалдаа хандажа болохоор аал? Халаан бүхэнэй даабариие, үгэhэн үгэеэ дүүргэнгүй гэртээ бусажа боломоор аал? Хэнэйшье мэдэhээр, энэ тоннелиин барилгада бүтээсэ ехэтэй эгээл hайн, мүнөө үеын эрилтэдэ түгэс харюусамаар техникэ, материалнууд эндэ таhалгарягүй асарагдана. Тэдэниие шадамараар ашаглаха, тоннель малтаха даабарияа үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ проходчигуудай гол зорилгонь болоно бшуу.

— Эрдэм-техникын дэбжэлтые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тон шухала шиидхэбэри КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ баталагдан абтаа. Бидэ энэ эрилтые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ зэргэтэйбди, — гэжэ Н. П. Дроваль хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ойлгуулдаг, hурган хүмүүжүүлдэг заншалтай.

Тоннелиин барилгада ашаглагдадаг техникые минутыншье туршада миин байлгангүйгөөр ашаглаха, эгээл үндэр үрэ дүн туйлаха гэhэн эрилтэ хүдэлмэришэн бүхэнэй урда табигдана. Газар, шулуу үрэмдэн малтадаг орёо нарин түхэ халаанай туршада хүдэ нигүй тоннель соо хү хинөөн халташье зам Дровалиин бригадын метрээр урагшаал дабш шада 2,5 метр газар мал 2,6—2,7 метртэ хүргэжэ дэг боложо эхилбэ. Хо малтагшад урда тээнь лаагүй юм. 1985 оной ма валиин бригадын колле нель малтаhан, харин июн тэ хүргэбэ. Тиигэжэ ам бадхаhан байха юм.

«БАМтоннельстрой» у равлениин захиргаан, тоннельнэ 18-дахи отр Н. П. Дровалиин хүтэлб гэшүүдэй хүдэлмэрие шэнжэлжэ үзөөд байха үшөө hайн үрэ дүн туйла той гэhэн тобшолол хэ риин, технологическа, шангадхагдаба. Бүхы подрядай гуримаар хэ абтаhан хэмжээнүүд бри шэдэй ажалда ехэ hай эхилбэ. Үнгэрhэн жэлэй 170 метр тоннель малт даhaa шалгарба. Сентябр тоннель малтажа, бүхэс лаhан алдартай. Үдэрhөө haa hара бүри эгээл hай гэжэ эрмэлзэдэг тус кол hан хүнгэн бэшэ зорилг лүүлжэ, нэрэеэ нэрлү дуулна.

— Бидэ КПСС-эй XXV лэлдэ абаhан уялгаяа бэ хоёрдохи табан жэлэй бүри hайн амжалта тү гоор мүрысөөндэ хабаа коммунист Н. П. Дров хүдэлдэг нүхэдэйнгөө шадалда, бэлиг шадаба хүн иигэжэ үнэн зүрхэ дэнгеэр хэлэхэ байха.

Бэрхэ проходчик, бэли шэ Николай Дровали зам тиимэ хүнгэн гэхээр град городой дунда багаарнь эсэгэнь наhа урагшаа эрмэлзэhэн дунда hургуули дүүргэh

— Эжы, бишни шулуу гэжэл оложо, тандаа, сахамни,— гэжэ эрид бэлэй.

Тэрэ гэhээр хорин ажабайдалда энэмнай ааб даа. Эдэ жэлнүүдт сай, Ворошиловград шад хүдэлжэ, яhала дүршэл болоо. 1970—1979 онуу зан» гэhэн уурхайда шэлоо мүлин, үшөө hайнаар хүдэлhэнэйнгөө лай Улаан Тугай орден лэй.

Тиигээдшье Николай хэл бодолые БАМ гэhэн зэгы удхатай үгэ хүлгүү бэшэ. Хүйтэн уларилтай тагта баригдажа эхилhэ гада хабаадалсаха байна лиин толгойhoo hалахал нэгэтэ ажалhaa гэртээ дүтынь нүхэр Леонид Муяhaa эльгээhэн бэшэг

«Эгээл дүтымни нүх haa түргэн БАМ ерэ, метр ута тоннель ма Үдэр бүрил ёhотой б дана гээшэ. Шам шэнэ дентой залуу хүдэлмэр тэй»,—гэhэн мүрнүүдые лай Дроваль ехэ баяс зан» гэhэн уурхайн хүтэл даа бэлэй. Эндэ Леон дэхэгүй хүн үгы байгаа. нид «Улаан партизан» хим hайнаар ажаллажа мүн лэ Ажалай Улаан шагнагдаhан юм. Суут радхалаар Николай Дро лын Хойто-Муя хүрэжэ лиин барилгашадай бү

Тэрэ гэhээр долоон колай Дроваль энэ хүг хэмжээнэй ажал хэжэ, нель барилгада хубитая сажа ябана. Габьяата нэлтэдэ хүртөө. Коммун Ленинэй орденоор шагн оролдосотой шангаар гаа түлөө коммунист ластной партийна ко КПСС-эй XXVII съезды гагдажа, ехэ этигэл най Хойто-Муяын тоннель hooнь урид дүүргэжэ, ха хэрэгтэ коммунист хы хүсэеэ, бэлиг шадабар рэн хүсэл эрмэлзэлтэй.

манай

ЗАЛУУШУУЛАЙ

Бултадаа hураха гэжэ шиидэhэн станочнигуудай Александр Карачуновой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадын гаргаhан үүсхэл эдэбхи Челябинска тракторна заводой дэргэдэхи үдэшын техникум болон политехническэ институдай филиалда хэшээлнүүдэй программые, экзаменуудай расписаниие хубилгаба. Экзаменационно сессиин үедэ үйлэдбэриин шухала участогай ажалай эршые hуладхахагүйн түлөө багшанар hурагшадай сүлөө сагта, ами аминдань шалгалта абаха баатай болобо.

— Орёо түхеэрэлгэнүүдые ашаглан хүдэлдэг боломсоороо, нэн түрүүн теоретическэ эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ шухала гэжэ ойлгообди,— гэжэ Александр хэлэнэ.— Программна хүтэлбэрилгэтэй станогуудые хангаха мэргэжэлтэд мүнөө дээрээ дуталдана. Тэрээнhээ боложо, үнэтэй сэнтэй түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэнэгүй. Тиимэhээ бригадымнай гэшүүд эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ зорилго табяа.

Бригадир — өөрөө политехническэ институдай студент —

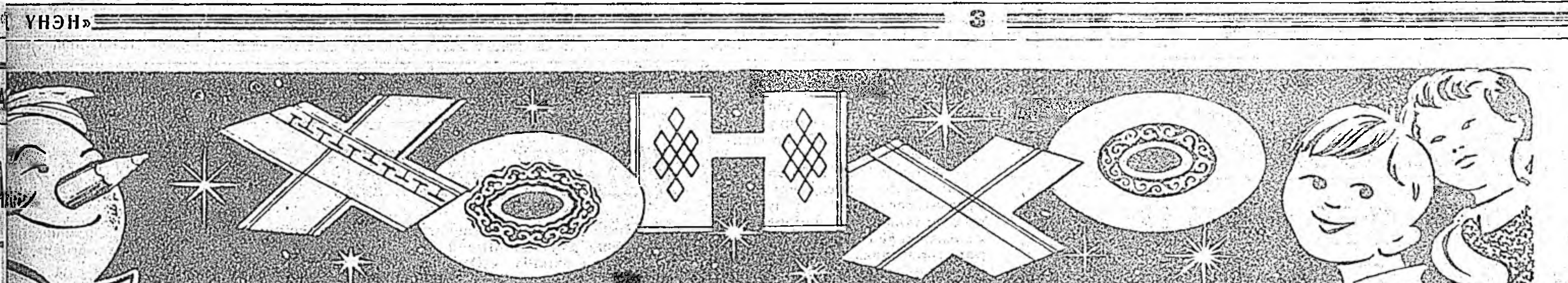

ХӨӨРЭХЭ, ДУРАДХАХА БАЙҺАНДАА ЗОЛТОЙБДИ

тэй болонхой ха юм даа. «Тимурай улаан мушэхэн» гэһэн хэмжээ ябуулгада һурагша бүхэн эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Туһатай ажалай карта тусхайтаар зохёогдожо, тэрэнэй ёһоор октябрятанууд, пионернүүд, комсомолнууд дайнай ба ажалай ветерануудта туһа хүргэдэг байна. Тиигэжэ манай һургуулиин багша С. Б. Цыреновэй бүлэ, ветеранууд Д. Б. Галсанов, Б-Х. Д. Жамьянова, Ц. Б. Булитуев болон бусад нүхэд тимуровецуудай халуун анхаралда абтаа.

Дайшалхы ба ажалай алдар солын зал һургуулидамнай бии юм. Манай интернат-һургуулида анханда хүдэлһэн Д. Г. Баяртуев, Г. Д. Дамбилов, Ж. Ш. Шойбонов, А. Г. Хагаев, Д. Р. Доржижапова ба бусад ветерануудай дайшалхы ба ажалай намтарые харуулһан тусхай стенд тэрэ зал соомнай хүндэтэ һуури эзэлдэг.

Үзэл сурталай үндэр дээдэ хэмжээндэ эрэлхэг зоригой хэшээлнүүд, ажалай ба дайнай ветерануудтай уулзалганууд, митингнүүд нэрлэгдэгшэ зал соо үнгэргэгдэнэ. Хубисхалай алдар солын ленинскэ долоон хоногууд, оборонно-олонинтын хүдэлмэриин һара һургуулида үнгэргэгдөө. Гадна эб найрамдалай түлөө һурагшадай эршэтэйгээр тэмсэхэ хүсэл зоригые гэршэлэн, «Салют, фестиваль» гэһэн уряа доро долоон хоног үнгэрөө.

«Һуралсалнай—гол шухала ажалнай», «Эдир ленинецүүдэй шэглэлээр алхалнабди», «Салют, Илалта» гэһэн уряануудай доро пионерскэ сборнууд болоһон байна.

Тиихэдэ комсомолшууд эдэ бүхы хүдэлмэриие толгойлжо гадна өөһэдтэө тусхай эрилтэ табидаг байгаа, мүнөөшье тиигэнэ. Жэшээнь, «Һуралсал—комсомолец бүхэнэй гол шухала ажал, уялга», «Ленинскэ шалгалта барихабди» гэһэн тэмдэглэлдэр эхэ һонин суглаанууд болоо һэн.

Харин эгээл багашуул юунһээ дутаха бэлэй? «Октябрятанууд Октябриин ороноор аяншална», «Пионерэй ороноор аяншалга» гэһэн хэмжээ ябуулгада угаа эдэбхитэйгээр тэдэмнай хабаадаа.

Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан харалгада манай һургуули хабаадахадаа, район дотороо хоёрдохи һуури эзэлээ. Уран һайханай коллективэй гэшүүд Ушхайтын совхоз ошожо, концерт харуулаа. Олоһон 70 түхэриг мүнгэеэ эдиршүүл эб найрамдалай жасада оруулаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадажа олоһон 300 түхэригөө комсомолшууднай Залуушуулай ба студентнэрэй бүхэдэлхэйн фестивалиин жасада оруулһан юм.

Манай һургуулиин һурагшад һонин, бурьялма ажабайдалтай гэжэ хэлэхэ үндэһэн бии. Һонин үдэшэнүүд, спортивна мүрысөөнүүд һурагшадай сэдьхэлые баяжуулдаг, махабадынь элүүржүүлһэн хатуужуулдаг юм.

Гадна тэдэмнай буряад хэлээ, түрэл литератураяа тон дуратайгаар үзэдэг, һонирходог байна. Уран үгэдэ дуратай, гуурһаашье туршаад үзэдэг һурагшад манда олон.

Нёдондо долоодохи класста һуража байхадаа, Света Дармаева эдир бэшэгшэдэй республиканска слётдо хабаадажа, муу бэшэ сэгнэлтэ абаад, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн.

Интернат һургуулинда ажал хэрэгүүд тухай зөөрөөд, литературно-драматическа кружокой эдэбхитэй гэшүүдэй зохёолнуудые «Хонхо» хуудаһанда, олон мянгаад уншагшадай анхаралда дурадхажа байһандаа золтойбди.

Х. ЖАМЬЯНЭ,
буряад хэлэнэй ба литературын багша.

ЭХЭ ОРОМНИ

Эхэ оромни —
Эльгэ зүрхэмни.
Эндэ би түрөөб.
Эндэл эхэ болооб.
Харатан дайсадай
халдабал,
Хатуу харюу үзүүлхэб,
Хайрата Эхэ ороноо
Хамгаалжа шадахаб.
Совет Эхэ оронойгоо
Солёнь дуудажа ябахаб,
Соггой найхан гуламтаа
Сарюуханаар сахихаб.

Цырен-Бал ГАТАПОВ,
(10-дахи класс).

«ДЭЛХЭЙН АРАДТА ДАЙН ХЭРЭГГҮЙ!..»

Хэжэнгын интернат-һургуулиин 5-дахи классай һурагша ЦЫНГУЕВА СЭСЭГ гэжэ һурагшын 3-дахида һуража байхадаа, «Дэлхэйн хүнүүдтэ» гэжэ бэшэһэн шүлэг сооһоо абтаһан мүрнүүдые гаршаг болгожо хэрэглэнэбди. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда түйлэгдэһэн Илалтын 40 жэлэй ойдо бэлдэжэ байхадаа, алишье һургуулиин хүбүүд аха үетэнэй габьяа тухай һайса бодомжолоо. Тиимэһээ олохон лэ һурагшад:

Дэлхэйн арадта
Дайн хэрэггүй..
...Хонгор дэлхэй дээрэ
Ходоодоо наран шарагты! —

гэжэ Сэсэгтэл адляар шүлэглэнэ. Олон хүнэй хүсэл оролдолго хадаа ямаршье бомбоһоо, ямаршье ракетэһээ хүсэтэй юм гэжэ дэмы хэлэдэггүй. Түрүү үзэлтэ хүн түрэлтэнэй хоолойдо нийлүүлэн Хэжэнгын интернат-һургуулиин һурагшад эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ [illegible] оруулан, [illegible] дуугаа үргэнэ ха юм даа.

Манай хүбүүдэй һанаан сэдьхэл, эрмэлзэл ямар һайханууд бэ! [illegible] һургуулиин һурагшадай шүлэгүүдэй [illegible], «[illegible]» (8-дахи классай һурагша Марина ЬОРИСОВА), «Эхэ оронтоо» (8-дахи классай һурагша Марта ЬОРИСОВА), «Дүшэн жэлэй урда тэн» (7-дохи классай һурагша Светлана ДАМДИНОВА) гэнэн гаршагууд уншагдана. Хэмэг найхан һанал бодолнуудаа хүбүүдэй шүлэгөөр хэлэхэ гэжэ оролдоно. Тиихэдэ 8-дахи классай һурагшад Оксана ЧИМИТОВА, Бальжэр ХАЛЗАНОВ, 7-дохи классай һурагшад Серёжа ГАРМАЕВ, Баярма ЭЖИНОВА, Цыжидма ДАМБАЕВА гэгшэд Илалтын үдэртэ, Совет Эхэ оронойнгоо [illegible] зориулна. 10-дахи классай һурагша Дэршигма ШОЙЖИТОВА, 9-дахи классай һурагша Саяна УХИНОВА, 6-дахи классай һурагша Балма ДАШИДОРЖИЕВА гэгшэдэй нэрые дурдалтай. Эдэнэр баряндаа Эхэ ороноо магтан дуулана, аха үетэнэй габьяа солые дуудана.

Шүлэгэй техникын, үгэ хэлэнэйнгээ талаар эдиршүүлэй бэшэлгэ үшөө эдеэшээдүйшье һэн гэлэй. Зүгөөр бэшэһэн шүлэг бүхэндэнь, зурыһан мүр бүхэндэнь авторнуудайнь зүрхэнэй сохисын соностоһоншуу. Эдир авторнууд үнэн зүрхэнһөө дайе үзэн ядана, Эхэ ороноо, хизаар нютагаа дурлана.

Эдэ хүбүүд, басагадта юун гэжэ захилтай гэхэдэ, гуурһаяа туршажа байгаа. Зүгөөр үгэ хэлээ баяжуулагты. Тэрэнэй тулада ном уншаха хэрэгтэй. Тиихэдэ [illegible] аман зохёол [illegible] хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхэ. Оньһон үгэ, онтохонууд соо арадаймнай хэлэнэй эрдэни зэндэмэни дүүрэн. Тэрэниие [illegible] үгэ хэлээ баяжуулжа шадагты.

Жэшээнь, иимэ дуун ахаэрыт даа:

Эмээлэй дүрбэн шэгшэтэ
Эмнигэй хүлһэн сармаатай,
Энээхэн һанаашаар
болодоггүй
Эрьежэ ерэдэг юртэмсэ.
Тохомой дүрбэн шэгшэтэ
Тоонохон хүлһэнэй
сармаатай,
Тоонхон һанаашаар
болодоггүй
Тойрожо ерэдэг юртэмсэ.

Хэжэнгэ һууринда ажаһуудаг пенсионер Балма Базаровнаа Сэсэг Цыгуева энэ дууе бэшэжэ абаһан байна. Энэ дуунай удхые [illegible] үзыт даа. Ямар гүнзэгы удхатай гээшэб! Анхан сагта зохёоһон авторынь [illegible] Энэ хадаа ганцаараа Хэжэнгэ тухай бэшэ, [illegible] дуулагдаг [illegible] дуун байгаа. Юундэб гэхэдэ, миний багада манай нютагай хүгшэд дуулалдадаг һэн. [illegible] тэдэ хүгшэд XIX зуун жэлэй [illegible] түрэһэн байгаа. Тиихэдэ энэ дуун революциин урда тээ [illegible] зон байдаг.

«Эмээлэй дүрбэн шэгшэтэ эмнигэй хүлһэн сармаатай...» [illegible] Тохомые нэбтэлэн, эмээлэй дүрбэн шэгшэтэгээ [illegible], ямар олон дабаа дабаһан байгаа хаб! [illegible] Иимэ хоморой үгэнүүдые арадай аман зохёол соо «түүжэ», дуунай [illegible] элирүүлжэ һурагты, хүбүүд!

«Дэлхэйн арадта дайн хэрэггүй!» гэжэ уряалаад, ооһэдоо һуралсалдаа хайша хэрэгээр хандажа ябахагүй, харин эрхимээр һурахын түлөө тэмсэгты. Энэмнай баһал эб найрамдалай түлөө тэмсэл болохо бшуу.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ХИБҮҮДЭЙ ТУРШАЛГАНУУД

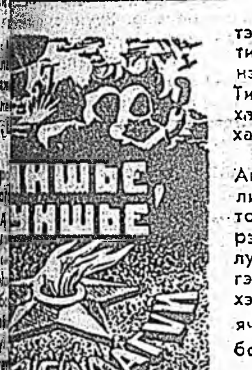

БГЭН БААБАЙМНИ АНГИН ДУРАСХААЛ

тэй залуушуулай эмхи тогтоо, тиигээд би июнь һарада тэрэнэй гэшүүн боложо ороо һэм. Тиигээдшье комсомол болоод, хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа эхилһэн байгааб.

1923 ондо Бурят-Монголой Автономито Советскэ Социалистическэ Республикын тогтоходо, манай Худан-Бэлшэрэй революционно үзэлтэй залуушуулай эмхи РКСМ-эй эмхи гэжэ нэрэтэй болоо һэн. Тиихэдэ би нютагайнгаа РКСМ-эй ячейкын түрүүшын секретарь болоо һэм. Тиигэжэ өөһэдынгөө эмхиин комсомолшуудай туһаар эрдэмдэ һураһан байнаб. 1923 оной декабрь һара соо комсомолой Хориин райком намайе Улаан-Үдэ РКСМ-эй обкомой дэргэдэхи политкурсада эльгээһэн байгаа, тэндэ 1924 оной хабар болотор һурааб. Политкурса дүүргээд, һөөргөө Хориин район комсомольско хүдэлмэридэ эльгээгдээб. Түрэһэн нютагаа ерээд, баһал комсомолой эмхиин секретаряар хүдэлжэ байхадаа, үшөө сомоной Соведэй секретаряар, түрүүлэгшээр ба сомоной Соведэй гэшүүнээр 1925 он болотор хүдэлөөб.

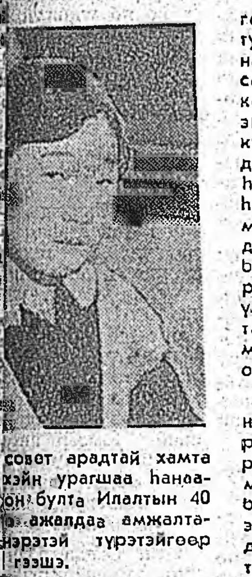

Тиигэжэ байтарни, 1925 ондо намайе комсомолой Хориин райкомой дэргэдэ инструктораар томилһон байгаа. Комсомолой секретаряар хүдэлжэ байхадаа, би эдэохитэй һайн, эрхим ажалайнгаа түлөө оло дахин баяр баясхаланда хүртэһэн байгааб.

1924 ондо БМАССР-эй Хориин районой партийна организацида гэшүүн болоо һэм. 1926 ондо ВКП(б)-гэй Хориин райком намайе Эрхүүгэй рабфак эльгээгээ, тэрэниие би 1930 ондо дүүргээб. Рабфагта һуража байхадаа, баһал хамтын хүдэлмэридэ олон янзын үүргэ дүүргэдэг байгааб: группынгаа парторг, пропагандист ба Эрхүүгэй Бурят-Монголой студенческэ землячествын түрүүлэгшэ. Хоёрдохи Сибирскэ студенческэ конференцидэ 1929 ондо Томск городто хабаадалсаһан байнаб. Эрхүүгэй рабфак дүүргээд, Улаан-Үдэ ерэжэ, Буряадай гүрэнэй хэблэлдэ журналнуудай редакциин секретаряар томилогдооб. Тиихэ үедөө Бургостипографиин парткоолективэй секретаряар һунгагдаһан хүнби. ВКП(б)-гэй обком 1931 оной февраль һарада Бурколхозсоюзай дэргэдэ байһан областной дээдэ колхозно һургуулиин директорээр намайе томилжо, энэ хүдэлмэридөө 1931 оной август һара болотор хүдэлһэн байнаб. ВКП(б)-гэй Централь на Комитедэй уряалаар намайе мянгатанай тоодо оруулжа, 1931 оной август һарада ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обком Москва Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын электрижүүлгын ба оньһожоруулгын институтда һурахыемни эльгээгээ.

Москвагай институтда һуража байхадаа, хоёр жэлэй туршада группынгаа парторгоор, пропагандистаар хүдэлөөб. Энэ институт дүүргээд, Улаан-Үдын авиационно заводто инженер-электригээр 1938 оной декабриин 8-һаа хүдэлжэ эхилһэн байнаб. Заводой дирекци 1940 ондо заводой электроцехэй начальнигаар томилоо, энэ тушаалдаа нэгэ жэл хүдэлөөд байхадам, таһагай ахамад инженер болгоо».

Авиазаводто хүдэлһэн тухайнь иимэ справка бии: «Ажал хэрэг дээрээ зохёохы түсэб һанамжаа бүтээжэ байтарнай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн эхилжэ, манай заводой хүдэлмэришэд дайнда мордожо эхилбэ».

Харин миниин үбгэн эсэгэ Дарма Жанаевта заводһоонь бронь үгтэжэ, тылдэ хүдэлхэ баатай болобо. Эгээл харюусалгата хэрэг хаанашье бэе дээрээ даажа һураһан Дарма Жанаев фронт эльгээгыт гэжэ һайн дураяа мэдүүлбэ.

Тэрэнэй гуйлтань тоогдожо, 1941 оной декабрь һара соо тэрэ фронт мордоо. Фронт ошоод, саперно взводой командир болоо. Олон дахин Дарма Жанаевичай хүтэлбэри доро сэрэгшэд хэдэн мянган хүнүүдэй ами наһа абарһан байна. Эндэл үбгэн баабаймни бүхы инженернэ уран бэлигээрээ дайшалхы зорилгодонь туһалдаг байгаа. Шпрее мүрэн ба Гельтов канал шадар, мүн Берлин тээшэ ошохо замай түлөө болоһон үсэд шанга байлдаанууд боложо, капитан Жанаев тэрэнэй сэрэгшэд олон частьнуудай нүгөө эрье гараха понтонно хүүргэ дары түргэн тодхоо. Тэрэнь байлдаанда урагшатайгаар нүлөөлжэ, манайхин бата плацдарм эзэлһэн байна.

Жанаев Дарма Жанаевич инженерно-сапёрно рототой хамта нууртай, намагтай газарта хүндэ хатуу үедэ харгы, хүүргэнүүдые бүтээһэн байна. Берлин шадар болоһон тулалдаанда миниин үбгэн эсэгэ Дарма Жанаевай рото табан хүүргэ тодхоо. Намагтай, нууртай газарта 7 километр харгы заһаһан байгаа.

Хэдыдэшье дайсадай буунуудай таһалдангүйгөөр буудажа байгаа һаа, капитан Жанаев командованиин табиһан зорилгые ходоодоо дүүргэдэг байһан. Манай үбгэн баабай гурба дахин шархатаһан байна. Түрүүшынхеэ хүнгөөр шархатаа, хоёрдохёо 1945 оной февраль һарада хүндөөр шархатаад, госпитальдо һайн болоод, дахин фронт бусаа юм. Тиигээд 1945 оной апрелиин 24-дэ минэһээ харгы арилгажа сэбэрлэжэ байтараа, хүндөөр шархатажа, нэгэ хоноод, апрелиин 25-да наһанһаа нүгшэһэн байна. Д. Ж. Жанаев «Шэн габьяагай түлөө» медаляар 1942 оной августын 11-дэ, Дайшалхы Улаан Тугай орденоор 1944 оной сентябриин 14-дэ, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай хоёрдохи шатын орденоор 1944 оной июниин 30-да, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын нэгэдэхи шатын орденоор 1945 оной мартын 7-до шагнагдаһан байгаа.

Улаан Армиин частьнуудай ойтой, намагтай газарта уһан хаалтые дабан гараха үедэ Дарма Жанаевай шэн зоригто баатаршалга, оролдолго, өөрын эдэбхи, һанамжа гаргаһанай түлөө наһа бараһан хойнонь Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ 1945 оной июниин 27-до гараһан байна. Дарма Жанаевай бэе Польшодо хүдөөлүүлэгдэнхэй. Манай Хэжэнгэ нютагай арад зон нютагайнгаа баатар зоригто хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевта Хэжэнгэ һууриндаа хүшөө табиһан юм. Хоридо Д. Жанаевай нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшан бии. Дарма Жанаевай нэрэмжэтэ гудамжанууд бии. Улаан-Үдын авиазаводой ажалшад өөһэдынгөө коллективэй хүдэлмэришэдэй список соо Д. Жанаевай нэрые мүнхэлжэ оруулланхай.

Данри Хилтухин «Геройн домог» гэжэ поэмэ Д. Жанаевта зорюулжа бэшээ. Хэжэнгэ нютагаймнай ахамад поэт-сэрэгшэ Бато Базарон үбгэн баабаймни нэрые мүнхэлжэ, «Хориин талаһаа герой» гэжэ поэмэ 1966 ондо бэшэһэн байна. Поэмээ Бато Базарович иимэнүүд мүрнүүдээр эхилнэ:

Хододоо хүхюун абаритай
Хориин талаһаа геройе
Үетэн нүхэдынь мүноошье
Үдэрэй сүлөөдэ шанадаг.
Эрэлхэг зоригой охин соо
Эхэ ороноо хамгаалһан
Үнэн шударгуу гуримаараа
Үхэлгүй нэрээ мүнхэлөө.

Советскэ Союзай Герой, нютагай хүбүүн Д. Ж. Жанаев тухай зохёолоо дүүргэхэдээ, «Хориин талаһаа герой» гэжэ поэмын автор Бато Базарон түрэл совет хүнүүдтэе, бүхы дэлхэйн арад зондо хандажа, хохидолто муухай дайн сэрэгые сараял, элдэб муухай буу зэбсэг үгы хэжэ, эб найрамдалай түлөө булта нэгэ хүн шэнгеэр тэмсэел гэжэ уряална:

Хорёод миллион хүнүүдэй
Хохидол хараһан дайн
гээшэ.
Хожом хойто үенүүдтэ
Хорото дайсан бү үзэгдэг.
Дэбэрхэ, тэһэрхэ зэбсэгүүд
Дэлхэйн шарайһаа хаягдаг.
Амар бүгэдын эрмэлзэл
Табан түбидэ тараагдан
Талархал олохонь
болтогой!

Света ДАРМАЕВА,
(Хэжэнгын интернат һургуулиин 8-дахи класс).

ДАЙНДА МОРДОҺОН СЭРЭГШЫН ДУУНУУД

Эмээлхэн, хазаарыем бү
һэлгээрэй,
Эмнигээ барижа
магадгүйб.
Эжэлхэн гансамни, бү
ябаарай,
Эрьежэш һөөргөө
магадгүйб.
Хазаархан, эмээлыем бү
һэлгээрэй,
Хатаршааш барижа
магадгүйб.
Ханилһан гансам, бү
ябаарай,
Харижаш һөөргөө
магадгүйб.

* * *

Ураалай шэлые гараха
зуурам,
Улайрхаяаш болино даа
минии нютаг.
Ошоһоор долоо хонохо
зуураа,
Уйдахаяаш болино даа
минии досоо.
Яабаланай шэлые дабаха
зуурам,
Ялбайрхаяаш болино даа
минии нютаг.
Ябаһаар долоо хонохо
зуураа,
Ядахаяаш болино даа
минии досоо.

Хэжэнгэдэ ажаһуудаг 70 наһатай Б. Ш. ШОЙДОРОВҺОО Баярма Эжинова бэшэжэ абаба).

ҮБЭЛТЭЙ ХАМТА ҮЛЭҺЭН ҮРЗЭГЭР ЗААХАН ГҮЛГЭХЭН

Үрзэгэр бишыхан гүлгэхэн
Үүдэнэй саана гиннана.
Үхибүүд тэрэниие
дороможолон
Үдьхэлоод саашань
үлдэнэ.
Аашатай хүнүүд
мэдээшэрхэн:
«Амиды микроб!» —
гэлдэнэ.
Альганай шэнээхэн амитан
Аргагүй шангаар
бархирна.
Бардам заримшуул
уршылдан:
«Барижа алагты!» —
гэлдэнэ.
Богонихон һүүлтэй
гүлгэхэн
Борсойжо, хүйтэндэ
шэшэрнэ.
Үбэлэй жабар шангараад,
Үүдэеэ хүнүүд шэбхэдэнэ.
Үрзэгэр багахан гүлгэхэн
Үбэлтэй хамта үлэнэ.

Булад БАДМАЕВ.
(10-дахи класс).

ҮРЕЭЛНҮҮД

Дайсанаа даража,
Герой болоорой,
Гэртээ бусажа,
Хүндэтэй болоорой.

Алтан наран унтархагүй,
Арад зон нугархагүй.
(Ушхайта нютагай
Балма ГАШИНОВАҺАА
бэшэгдэн абтаба).

Зориһон газартаа
Золтой ябагты,
Ябаһан газартаа
Ядалгүй ябагты.

Дайгаа даража ерэгты,
Дархан солоёо
Дуудуулжа ерэгты.

(Ородой-Адагта һуудаг
85-тай ХАЛХУУШЫН
Цыренжабнаа бэшэгдэн
абтаба).

Унахагүй сэргэтэй,
Унтархагүй галтай,
Дууһахагүй зооритэй,
Дутахагүй мүнгэтэй
һуугты!

Энэ һайхан оронтомнай
Энхэ тайбан мандаг!
(Хэжэнгэдэ ажаһуудаг 84-тэй
С. И. ЭРДЫНЕЕВАҺАА
бэшэгдээ).

Айлдаа аятай ябаарай,
Зондоо зохид ябаарай,
Аяндаа зөөлэн ябаарай,
Ашанартаа хүндэтэй
ябаарай.

(56-тай Б. БАЗАРОВАҺАА
бэшэгдэбэ).

«ТААБАРИ ТААЛСАЯ!»

Ингэжэ наададаг хаһаяа ехэшүүл һанадаг ёһотой. Мүнөөнэй үхибүүдэйшье зариман телевизорһээ залхуураад, таабари таалсажа наададаг хэбэртэй. Хэжэнгын интернат һургуулиин һурагшад сүлөөтэй сагтаа таабари таалсадаг. Тэдэнэй суглуулһан, таалсаһан таабаринуудыень шүүжэ абаад, уншагшадай анхаралда дурадханабди.

Арбан дабхар хадые
Али морииинь дабаһан
юм?
(Самолет).

Холые ойртуулдаг,
Хоёрые уулзуулдаг,
Хоолойнь утаһан.
(Телефон).

Хадын саана
Хаатаршанан малгайнууд
обо-собо гэлдэбэ.
(Ороохо бусалгаха).

Хоёрынь
Холо ойрые хэмжэнэ,
Хоёрынь
Хүдэлмэри хэнэ.
(Хүл; гар).

Тобшо шэнги моносогор,
Тоһон шэнги шарабтар.
(Һара).

Хор-хор жороолоод,
Хорёод тобшо гээбэб.
(Хонин).

Далинь дарбагар,
Дабхасань түмэр.
(Самолет).

Тэнгэресэр дүүрэн
Тэмээн нүүдэ.
(Үүлэн)

Хара торгон һээбэлзээ,
Хабтагай модон хайбалзаа.
(Үһэ һамнаха).

Аржагар-баржагар
торгоной
Ара, үбэршье
танигданагүй.
(Һэмжэн өөхэн).

Дэрэ доро
Дэмы бэшэг
(Зүүдэн).

Бүбөөлжэн тархитай,
Булшан бэетэй.
(Хотоодын шуһан).

Гүйгөө, гүйгөө
Гүлдэгшэн,
Гүзээ ехэтэй
Солдогшон.
(Баха).

Булган талбуурга,
Мүнгэн шэмхүүргэ.
(Адуунай ногоо эдихэ).

Нарата гурбан юртэмсэ,
Наадан ай гурбан добуун,
Сэнтэһэн гурбан дабаан,
Суута гурбан горхон.
(Жэлэй 4 саг).

Тээг-тээг ябадалтай,
Тэхын сармай гуталтай,
Алаг-булаг дэгэлтэй,
Алтан урга шэрэнхэй.
(Шаазгай).

(71-тэй С. Ц. ДУГАРОВА, 56-тай Б. Г. ГАШИНОВА гэгшэдһээ Долгорма ДАМБАЕВА, Лариса ГАШИНОВА гэгшэд бэшэжэ абаба).

Басни
ҮҮРИ ХУДА ХОЁР

Магазинай газаа хоёр архиншад,
Маасгүй хоёр тамхиншад
Эбтэйгээр уулзан хөөрэлдэбэ,
Эды-тэды зугаалба:
— О, Дамба худа, хэды сагай
уулзаагүй?!
Нэгэ хахадай мүнгэгүй?
Дарма, үүри, шамтаяа уулзажа,
Зосоохимнишье тэнишэбэ.
—Уулзаһанайхияа нэгэ шэл
«Мэндэ» гээд абахамнай гү?
—Хэлсээнгүй ааб даа, худамни!
—Магазин ороёл, үүримни!..
Уданшьегүй магазинһаа
Утархай харые хармаанлаад,
Дамба, Дарма — шархи паарнууд
Хүхюутэн гараад һэн ха даа.
Дамба Дармаяа дахуулаад,
Даб лэ гэртээ абаашаба,
Дабһатай буузаар хүндэлөөд,
Даамайхан хахадаа аягалба.
Нэгэ шэл юуншье болгобогүй,
Нэгэ зулаар шэлээбэд,
Удаань үшөө хоёрые
Ужа тэдэнэр барабад.
Уйһан архидаа найража,
Дамбын аман задарба:
— Дарма, юрэдөө, хүндэлүүлһэнээ
Бүүхэн лэ мартажархёорой!
Бууза юумыем эдибэш,
Һүүлдэнь харюусэнь үгэхэш.
— Һурхэйлши, бү нохойр, газарни!
Үшөө дабһа, бууза нэхэхэш бы?!
Үнэтэнхэн нюдаргымни амтые али
Үнэрдөөд үзэхэеэ һанаабши?!
—Шамтай нюдаралдаха нюдаргашье
бии,
Шадажа хэрэлдэхэ хэлэншье бии,
Туршаха һаа, туршая,
Үзэлсэхэ һаа, үзэлсэе!..
Эдэ хоёр таһаршагүй «нүхэд» —
Эбтэй үүри худа хоёр
Агзагашалдан, газаашаа гараад,
Хоёр боксёрнууд болошобод.
Хүршэ айлнуудай гайхалдан,
Дамбатан руу харахада,
Дарма «нокаудта» һуушанхай,
Дамба дээрэнь зогсонхой.
Залуухан милиционер хүбүүн ерэжэ,
Замбуурһан хоёр хүйхэрые
Урдаа туугаад,
Участогаа абаашаа һэн...
Үдэшэ наншалдаһан хоёрнай
Үглөөгүүр гэнтэ һэрихэдээ,
Хүйтэн түрмэ соо тэлэрхэдээ,
Хүлзэһэн бухын нюдэнүүдтэй,
Хүрхылдэжэ һуугаа һэн гэхэ.
Архи харахадаа — анданар,
Хундага барихадаа — худанар,
Амаа тамшаадаг дамбанууд,
Хургаа долёодог дарманууд —
Таанарта эдэ танил гү?
Таанартай али хани гү?

Галя ЦЫРЕНОВА,
(Хэжэнгын интернат һургуули,
9-дэхи класс).

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҮХИБҮҮДЭЙ КИНОТЕАТР

Районой Пионернүүдэй байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн «Эдир кино харуулагшын» кружогой үндэһэ һуури дээрэ үхибүүдэй «Сверчок» гэжэ кинотеатр нээгдэбэ. Кружогой гэшүүд кино харуулха түхеэрэлгэнүүдтэй, киномеханигай ажалай дуршэл шадабаритай танилсаха ёһотой.

Кинотеатрай хүдэлмэри кружогой гэшүүдэй бүридүүлэгдэһэн совет хүтэлбэрилхэ. Тэрэ совет түрүүшын заседани дээрэ Багдаринай интернат һургуулиин һурагша Г. Галактионов «Сверчок» кинотеатрай директорээр томилогдобо.

Е. БОГАЧЕВ.

Баунтын район.

АХАДА ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ

Энэ удаа Аха хүрэтэр ниидэдэг ИЛ-14 түхэлэй авиалайнер юрэ бусын рейс хэбэ. Саяан һуурин шадар бууһан самолет соо... юрын тахяанууд пассажирнуудынь болоһон байгаа бшуу. Нэгэ мянга хахад далита пассажирнууд эндэ буулгагдажа, Ахын район соо түрүүшынхиеэ эмхидхэгдэһэн шубуунай фермын бодото «гэшүүд» болобо.

— Тахяанууд бүрин бүтэн иишэ асарагдажа, нютагай эрхэ байдалда ядамаггүйгөөр дадажа эхилбэ,—гэжэ шубуунай фермые даагша Г. Н. Бамбалаева хөөрэнэ. Түрүүшын «ургасашье» абтаба. Мүнөө дээрээ тэдэнэр үдэртөө дунда зэргээр гуша-дүшэн үндэгэ үгэнэ. Март һарын эхеэр тахяанууд олооролоо үндэгэлжэ эхилхэ байха.

«Коммунизм» колхоздо байгуулагдаһан шубуунай фермэ соо тахяануудай үндэгэлхэ бүхы эрхэ байдал хангагданхай. Һайнаар баригдаһан фермын байшан соо шубуудай амидаралда тааруу дулаан үгтэдэг, ультрафиолетовэ зөөлэхэн гэрэл туяа шарадаг, уһаар хангалгань, эдеэ хоолойнь рацион тааруулагданхай.

Тус фермэдэ оройдоол гурбан хүн ажаллана. Фермые даагша Галина Намсараевна, тэрэнэй нүхэр Б. А. Бамбалаев, Д. А. Габанова.

— Мүнөө тиимэ гэжэрхихээр дүй дүршэлгүйбди. Фермые даагшамнай Шэнэ-Бэрээнэй шубуунай фабрикада долоон хоног тухай байжа, дүй дүршэлтэйнь танилсаһан байна, — гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ һэн.

Ахада түрүүшынхиеэ эмхидхэгдэһэн шубуунай фермэ хоёрдохи һараяа хүдэлжэ байнхай. Тиигэжэ районойнгоо ажалшадые үндэгөөр хангажа эхилэнхэй.

Л. ДОРЖИЕВ.

ХҮНДЭТЭ ШАН — БАРХАНАЙХИДТА

Аха дүү Данжуровуудай шанда хүртэхын түлөө волейболоор районой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Бархан һууринай Спортын байшан соо үнгэргэгдэбэ. Тэндэ районоймнай ажалша коллективүүдэй эрэшүүлэй 10, эхэнэрнүүдэй команда хабаадалсаа. Хүршэ Баргажанай районой Уланай колхозой волейболистнууд мүрысөөндэ ерэһэн байна.

Мүрысөө нээлгын баяр ёһолоолдо партиин Хурамхаанай райкомой секретарь В. И. Будаев, райспорткомитедэй түрүүлэгшэ С. Б. Бадмаев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд байлсаа. Арадай депутадуудай Барханай сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. М. Доржиев мүрысөө нээжэ, үгэ хэлэбэ. Эсэгэ ороно хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ аха дүү Данжуровуудай харуулһан эрэлхэг габьяа, дайшалхы зам тухай хөөрэһэн байна.

Шанга тулалдаануудые шадамар бэрхээрээ дабажа гараһан эбтэй эетэй Барханай команда мүрысөөндэ илажа, аха дүү Данжуровуудай нэрэмжэтэ шанда хүртэбэ. Хурамхаанай совхозой, райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай команданууд хоёрдохи, Гааргын совхозой волейболистнууд гурбадахи һууринуудта гараа. Баргажанай районой Уланай колхозой командын харуулһан наадые онсо тэмдэглэмээр.

Б. ДОНДУПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Алтан намарһаа эхилжэ агнууриин хаһа дүүрэбэ. Мүнөө районой бүхэнэй госпромхоз, коопзверопромхозууд мэргэн ангуушадайнгаа хүбшэ тайгаар ябажа олобориһон «зөөлэн алта» тушаан абажа, түсэбтэ даабаринуудаа хэнэй, хэды шэнээгээр дүүргэһэниинь соггослжо байнхай.

— Манай коопзверопромхозой бүхы ангуушад байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиһээ баян олзотой ой тайгаһаа бусажа ерэһэн. Жэшээлхэд, районой мэргэн ангуушан Николай Георгиевич Шангин арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабари 2,5 дахинаар үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн Г. П. Смирнов, И. Г. Чернов Олег хүбүүнтэеэ абаһан үүлгэнүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ, түс түсэдээ 6—7 мянган түхэригэөр сэгнэгдэхэ арһа тушаагаа юм, —гэжэ Прибайкалиин районой коопзверопромхозой ахалагша охотовед В. В. Смирнов хэлэбэ.

Районой коопзверопромхоз арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб 110,3 процент дүүргэхэ гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур нэгэ миллион түхэригэй «зөөлэн алта», туруута ангуудай мяха тушааһан байха юм. Жэшээнь, байгша оной агнууриин хаһада тус ажахын мэргэн ангуушад хүбшэ тайгада

ХҮН ба байгаали

БАЯН ХЭШЭГ БАЯСУУЛНА

олзоборигто хэхэдээ, аяар 15 мянган түхэригэй хэрмэнэй арһа тушааһан байба. Тиихэдэ райпотребсоюзой табан жэлэйнгээ түсэб 269 процент дүүргэжэ амжаба. Энээнһээ гадна булганай, һолонгын, шандаганай, үенэй, үнэгэнэй, шонын һайн шанартай арһан Эрхүүгэй базада эльгээгдэбэ.

Жэл бүри хүбшэ тайгаһаа баян олзотой бусажа ерэдэг ангуушад хэлсээнэй ёһоор, туруута ангуудай, шубуунай мяха гүрэндэ тушаалсаха даабаритай байдаг гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Эдэнэр хандагай, буга, гүрөөһэнэй мяха тушааха даабаринуудаа мүн лэ үлүүлэн дүүргэжэ, республикын коопзверопромхозуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ гараба.

Коопзверопромхозой штатна ангуушад, районой ажалшад, һурагшад, пенсионернүүд зунай һарануудта хада уулаар ябажа, алим жэмэс түүдэг, эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулжа тушаалсадаг һайн заншалтай юм. Эдэнэр районойнгоо Нестерово, Эрхилэг, Түрхэ, Горхон болон Байгал далайн эрьеэр ургаһан алирһа, нэрһэ, үхэр нюдэ, мойһо, хойлон хоншоор, долоогоно, һархяаг, һамар элбэгээр суглуулжа тушаадаг. Тиихэдэ эдэнэр эм домдо ородог ургамалнуудые эртэ хабарһаа эхилээд, орой намар болотор суглуулна. Эдэ бүгэдын ашаар тус коопзверопрмхоз алим жэмэс, эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулжа тушааха жэлэйнгээ болон арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые тус тустань 252 ба 157 процентээр дүүргэһэн байна.

— Хүбшэ тайгада элбэгээр ургаһан алирһа, бусад ургамалнуудые саг соонь суглуулжа абахын тула зунай, намарай үедэ ажалшадай ой тайгада олоороо гарахадань, тусхай мори унаа, гэрэгтэй трактор эдэнэрэй хойноһоо эльгээжэ, суглуулагдаһан ургасые байра дээрэнь тушааха абадаг болонхойбди. Мүн ойдо суглуулжа абаһан ургаса гэр гэртээ ерэжэ тушаагшадһаа үлүү ехээр абтадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ жэл бүри иимэ хэмжээгээр ургаса эмхидхэдэг заншалтай болонхойбди, — гэжэ Валерий Владимирович хөөрэнэ.

Тэрэшээн хүбшэдэ һамарай, һархяагай элбэгээр ургаһан жэлдэ иимэ хэмжээ ябуулга эмхидхэхэ, ургаса хурааха тусхай бригада бэлдээд, ойдо абагшадые, суглуулагшадые ... һамар, һархяагынь тушаажа абаха тухай үүсхэл гаргаһаниинь һайшаалтай. Иигэжэ байгаад ажалшадай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһанайнгаа ашаар тус коопзверопромхоз абаһан даабаринуудаа уридшалан дүүргэжэ шадаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИИН МЭДҮҮЛГЭ

УЛААН-БААТАР. Эб найрамдалай уласхоорондын жэлые ядерна буу зэбсэгүүдые усадхан үгы хэхэ түүхэтэ үйлэ хэрэгэй эхиие табиһан жэл болгохо уряа МНР-эй Арадай Ехэ хуралай гадаадын хэрэгүүдэй талаар саг үргэлжын комиссиин, Монголой парламентска бүлэгэй болон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлые үнгэргэхэ талаар МНР-эй национальна комиссиин хамтын мэдүүлгэ дотор Азиин-Номгон далайн оршондохи оронуудай бүхы парламентнуудта, арадуудта хандаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой найруулһан гүнзэгы удхатай, тодорхой программа ойрын арбан табан жэлэй хугасаа соо ядерна болон бусад түхэлэй буу зэбсэгүүдые шата шатаарнь хуряаха, усадхаха зорилго табина. Тиигэжэ энэнь ядерна буу зэбсэггүйгөөр хүн түрэлтэнэй гурба мянгадахи жэлдэ орохо бодото арга боломжонуудые нээнэ гэжэ документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые хорихо талаар СССР-эй тодорхой алхамуудые хэжэ байһыень али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые болюулха шиидхэбэреэ Советскэ Союзай гурбан һараар һунааһан ушарынь элирхэйлэн батална. Советскэ Союзай жэшээ дагахыень Монголой олониитэ США-е, ядерна зэбсэгтэй бусад гүрэнүүдые уряална.

Манай үргэн ехэ, олон хүн зонтой түбиие ядерна дайнай аюулһаа аршалан абарха талаар шэглүүлэгдэһэн СССР-эй эсэшэ сусашагүй хүсэлэл оролдолгонуудые, Азиин бүхы оронуудтал адли, Монголой Арадай Республика бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ, энэ һайн һайхан зорилгоёо бэелүүлхын тула өөһэдһөөнь дулдыдаһан бүхы юумэ хэхэ байна гэжэ документ соо хэлэгдэнэ.

ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ

ЖЕНЕВЭ. Ядерна болон замбуулиинай буу зэбсэгүүд тушаа үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг СССР-эй ба США-гай делегацинуудай пленарна заседани эндэ болобо.

ХИЗААРЛАЛГЫН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

ВАШИНГТОН. ООН болон тэрэнэй тусхай шэглэлтэй эмхи зургаануудта хабаадалсалгаяа хизаарлаха гэһэн хэмжээ ябуулгануудые Холбоото Штадууд үргэнөөр бэелүүлжэ байна. Рейганэй захиргаанай конгрессто табиһан 1987 оной финансын жэлэй федеральна бюджедэй проект энээниие элирхэйлэн харуулна. Проектын ёһоор, ерэхэ финансын жэлдэ уласхоорондын эмхинүүдтэ США-гай оруулдаг гэшүүнэй түлбэриие 10 миллион доллароор хорооход хараалагдана. Документ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, саашадаашье правительство ООН тушаа «хизаарлалгын бюджетнэ политика» бэелүүлхэ байна.

Уласхоорондын эмхиие финансын талаар хашаха харшалха гэһэн һэдэлгэнүүдые Вашингтоной гаргажа байһаниинь эндэһээ элеэр харагдана. ООН болон тэрэнэй тусхай шэглэлтэй эмхи зургаанууд тушаа хардалга гүрдэлгэтэ ябуулгануудаа США-гай захиргаанай түлөөлэгшэд һүүлэй хэдэн жэл соо улам үргэдэжэ байнхай. Үнгэржэ ерэхэдээ гэгээрэлэй, эрдэм, соёлой асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида (ЮНЕСКО) США-гай хабаадалгые болюулжархиһан байна бшуу. Дүтын Зүүн зүгтэ Вашингтоной гол союзник болохо Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушаан шүүмжэлһэн ООН-ой тусхай шэглэлтэй эмхи зургаануудые Сагаан байшан хашаха харшалхаар занажа байнхай.

ШИИДХЭБЭРИИЕНЬ БУРУУШААНА

ЛОНДОН. Дээдэ һургуулинуудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ мүнгэ һомололгонуудые саашадань хорооход гэһэн правительственна түсэбүүдые эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлхын тула Великобританиин бүхы заха булангуудһаа ерэһэн 2 мянга шахуу хүбүүд, басагад Англиин ниислэл хотодохи парламентын байшангай урда тээхи талмай дээрэ сугларба.

Консерваторнуудай засаг барижа байха үедэ энээнгүйгөөршье эдэ һомололгонууд 10 процентээр хороогдоһон байгаа гэжэ студентнэрэй национальна холбооной вице-президент Э. Уайт ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Тиихэдэ студентнэрэй стипенди 20 процентээр хороогдоо. Мүнөө правительство һурагша залуушуулда үшөө нэгэ гутамшаг муухай сохилто үзүүлхые шиидэбэ. Социальна хангалгын гуримда тэрэнэй оруулһан хубилалта урда тээнь студентнэрэй абадаг байһан тэдхэмжэнүүдые гүйсэд усадхахаар хараална. Иимэ түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ тэдэнэй финансын байдалда тоншье хангалтагүйгөөр нүлөөлхэ байна. Иигэжэ тэдэнэй олонхид дээдэ һургуули тухай һанал бодолһоо огто хахасаха баатай болохо байна.

ОЛОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ ЖАГСААЛ

МАДРИД. ЭФЭ агентствын Порт-о-Пренсһээ дамжуулһанай ёһоор, 20 мянган хүнэй хабаадалгатай жагсаал Гантиин ниислэл хотодо болобо. Президентын нюуса бэшэ сэхэ һунгалтануудые жэлэй турша соо үнгэргэхэ эрилтэ «национальна правительственна соведэй» толгойлогшо А. Намфиин урда жагсаалда хабаадагшад табиһан байгаа.

Олон мянган хүнэй хабаадалгатай жагсаал Гантиин хойто хубидахи Гонаив хотын үйлсэнүүдээр үнгэрбэ. Зугадаһан диктатор Дювалье гэгшые барижа, тэрэниие дары сүүдлэхэ гэһэн эрилтэ жагсаалшад засагаархидай урда табиһан байгаа. Дювальегэй шуһада муухай засаг захиргаантай харилсаа холбоо тогтоожо, нэрэ түрэеэ бузарлаһан хүнүүдые «национальна правительственна соведтэ», ороной шэнэ правительствада хабаадуулхагүй гэһэн эрилтэ табиба.

Порт-о-Пренсдэхи США-гай посольствын баримтануудай ёһоор, засагаархид уласхоорондын аэропортые нээгээ. «Гантида үлэхые дурагүйдэһэн гадаадын эрхэтэдые оронһоо гаргахын тула» американ болон француз самоледууд тиишэ ерэһэн байна гэжэ ЭФЭ агентство мэдээсэнэ. Эндэ комендантска час соносхогдонхой, оршон байдалынь орёо түгшүүрилтэй байһаар. Дювальегэй захиргаанай тала баридаг байһан «Нуво монд» газетэ «национальна правительственна соведэй» захиралтаар хаагдаа.

Спорт

ТОБШОХОНООР

КОНЬКИ. Спортын энэ зүйлөөр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай стадионой елүүр дээрэ үнгэргэгдэбэ.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Забайкалец» гэжэ спортклубай коллектив командаараа илаа.

Евгения Содномова («Забайкалец»), Андрей Кушнарев («Локомотив»), Наталья Черных («Забайкалец»), Олег Жвалюк («Буревестник»), Анастасия Левашова («Забайкалец»), Андрей Дюбенко (түмэр замай техникум) гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө бүлэгүүдтэ илажа, республикын чемпионууд болобо.

ХОККЕЙ. Үйлэдбэриин коллективүүдэй дунда бүмбэгэтэй хоккейгээр «Труд» бүлгэмэй областной соведэй мүрысөөн дүүрэбэ. Нэгэдэхи турта прибор бүтээлгын кэгэдэлэй «Торпедо» Селенгинск һууринай «Сэлэнгэ» команданууд уулзажа, 5:5 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа.

«Торпедо» болон «Восход» командануудай уулзалга илагшые тодоруулха байгаа. «Торпедын» хоккеистнүүд 10:3 тоотойгоор илаба.

С. АФАНАСЬЕВ.

ЭСТОНИИН ССР. Үйлэдбэриин «Лембиту» нэгэдэл полуфабрикадуудые бүтээн гаргалгаар мэргэжэһэн томо предприяти болоно. Таллинай хүн зон иимэ хангалгые ехэтэ һайшаана. Энэ нэгэдэл бүтээһэн хубсаһануудайнгаа ассортиментыень үргэдхэнэ, шанарыень һайжаруулна. Богонихон болзорто, 6—7 хоногой туршада бэедээ тон тааруугаар оёгдоһон зүйлнүүд бүтээгдэдэг байна.

Энэ жэлдэ предприятида 1 миллион 200 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үйлэдбэриин «Лембиту» нэгэдэлэй түбэй лабораториин уран зурааша дай бүтээһэн спортивна шэнэ хүүртигүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

Соёл ба искусство хил...

МИРЕЙ МАТЬЕ ӨӨР ТУХ...

Нилээд удаан хугасаагай үнгэрһэн хойно эстрадын мэдээжэ дуушан Мирей Матьен гастрольнууд дахинаа Парижда эхилбэ. «Юманите» газетэ энээн тухай статья ниитэлээ. Тэрэнэй зарим хубинь доро үгтэбэ.

— Би аяар арбан хоёр жэлэй туршада Парижда дуугаа дуулаагүйб. Энэл хугасаа соо США, Канада, Бразили, Мексикээр, тиихэдэ Москвагай эгээл томо оперно театр соо — тэрэ дэмы бэшэ Ехэ театр гэжэ нэрлэгдэдэг байха — гастрольдо ябахадаа, француз дуунтай хилын саанахи оронуудай хүн зониие шадаха зэргээрээ танилсуулха гэжэ эрмэлзэн оролдоо гээшэб.

Нэн түрүүн француз дуунуудые гүйсэдхэхэ дура хүсэлтэйм гайхалгүй ааб даа. Түрэл арадайнгаа аялгада — «Инаг дуранай гимн» ба «Ягаан үнгөөр толотоһон ажабайдал» гэһэн дуунуудайнгаа альбомуудые зорюулһан байхаб. Жак Брелиин «Намайгаа бү орхииш даа», Шарль Тренегэй «Далай», Превер болон Космын «Намарай набшаһад» гэһэн дуунуудые хилын саана илангаяа амжалтатайгаар гүйсэдхэгшэ һэм.

Уласхоорондын оршондо урагшатай һайн ябаһандаа Мирей Матье сэдьхэлээ ехээр ханги. Хилын саана иимэ амжалта туйлаха зол дуушан бүхэндэ тудадаггүй. Тэрэнэй концертнүүдтэ сугларагшадые «Авиньоной басаганай» аялга дуун уяруулжал һаладаг гээшэ. Искусство шадар эрьелдэдэг элдэб этэгээдүүд Мирей Матьее эстрадын «суутай дуушан» болгоо гэхэ мэтээр доогуур хэлсэдэг зоншье бии юм. Хорин жэлэй саада тээ, тэрэнэй «одоной» һаял эстрада дээрэ ялархa хаһада, иигэжэ баталдаг хүнүүд баһал байһан гэдэг. Тиимэшүүл мүнөөшье олон олдохо. Яахабши теэд, эстрадын суута дуушадые элдэб хобжэб, үндэһэтэй, үндэһэгүй хөөрөөнүүд, баталамжанууд, тухайламжанууд хүреэлдэг гээшэ ааб даа. Заримдаа этигэхэншье бэрхэтэй байдаг.

«Үшөө үхибүүн ябахадаа, би ойромнай байдаг һүмэдэ, һургуулиингаа хоорто дуулаха дуратайгша һэм. Минии эсэгэ юрын шулуушан байһан юм. Манай бүлэдэ аяар арбан дүрбэн үхибүүд бии бэлэй. Эхынгээ ээлжээтэ үхибүүгээ гаргахадань, аха захanарнай бишыхан дүү хүбүүд, басагадайнгаа хойноһоо харууһалдаг, тэдэнэй хубсаһа угаадаг, аяга табагаа сэбэрлэдэг байгаа. Бидэ булта ута гэгшын бараагай түхэлэй гэр соо ажаһуудаг һэмди, тиимэһээ ямаршье коммунальна хангалтагүй һааб даа. Иимэ эрхэ байдалда байгаад, һургуулидаа һайн һуража шадаагүй-мни ойлгосотой ёһотой.

Гансал ажалда нэтэрүү байһандаа эстрадна дуушан боложо шадааб гэжэ һанагшаб. Ажал гэхэдэ, амгалан байха гээшые мартадаг, эсэхэ сусахые мэдэдэггүй хүмби».

Элдэб түрэлэй газетэнүүдэй «дабһалжа», нэмээжэ байжа өөр тухайнь бэшэһэн зохёолнуудта ямараар хандадагбши гэжэ нүхэдэйнгөө асуухада, Мирей иимэ хатуу харюу үгэдэг байна: «Юунэйшье боложо байгаа һаа, өөрынгөөл хараа бодолые баримталха хэрэгтэй. Хүнэй ондоо хүүгээр һонирхон дары түргэн үнгэршэдэг ха юм. Тиимэһээл, юушье хэдэг һаа, хүн бүхэн үнэн сэхээр, нэтэрүүгээр ажаллаха зэргэтэй. Өөр тухайгаа хэлэхэ болоо һаа, би ехэл бэеэ үгэнгеэр, үсэдөөр хүдэлдэг зантайб, ушар юуб гэхэдэ, өөрынгөө дуратай хэрэгтэ, тодорхойлбол, дуундаа бэеэ сүм зорюулангүй яаха гээшэбиб. Нүгөө талаһаа, ямаршье юумэнэй боложо байхада, тархяа эрьехэ хэрэггүй, хүл дээрээ найдамтайгаар зогсохо, тогтохо шухала. Элдэбээр һаймһаран магтагшадта найдаха гээшэ буруу, тиимэһээл нэн түрүүн намайе шагнадаг хүн зоной сэдьхэл зүрхые долгисуулан буляаха гэжэ эрмэлзэхэ ушартайб. Юуб гэхэдэ, тэдэл шинии амжалтын гү, али абирталгын хуби заяае шиидхэнэ

КАФЕ НҮХЭДӨӨ СУГЛУУЛНА

Шахтернуудай городто нээгдэһэн «Донецк вечерний» гэжэ нэрэтэй кафе үйлэдбэриин түрүүшүүлые, хүдэлмэришэн залуушуулые, соёлой ажал ябуулагшадые суглуулна. Кафегэй зохидоор түхеэрэгдэһэн зал соо зохёохы ажалайнгаа талаар нүхэдтэеэ уулзажа, ажал хэрэгүүд тухайгаа яаралгүйгөөр хөөрэлдэхэдэ, ном уншажа, нэгэ үгөөр хэлэбэл, зохидоор амаржа болохо байна.

Миллион хүн зонтой городто мүнөө зуу гаран иимэ кафе бии. Уран гоё зурагуудаар шэмэглэгдэһэн эдэ кафенүүд элдэб баяр ёһолол тэмдэглэхэ, һонин намтартай хүнүүдтэй уулзаха арга олгоно.

«Старый Томас» кафедэ, жэшээнь, кино буулгадаг горняагууд сугларна, «Медный всадник» кафедэ гэр бүлын һайндэрнүүд эмхидхэгдэнэ, «Бригантиные» студентнэр эзэлэнхэй.

Түмэр харгые хүндэлэн гараха үедэ гэнэ усалда орохо ушар үшөөл үзэгдэһөөр. Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, хэлэгшэмнай сүм батадхагдана. Жолоошод харгын дүрим хазагайруулжа, аюул тохёолдуулхаһаа гадна, өөһэдөө гэнэ усалда ороно ха юм. Түмэр харгыда дүтэлжэ ерэһэн зарим жолоошод, илангаяа мотоциклистнүүд буулгаатай байһан шлагбаумай хажуу захаарнь, поездын урдахануур гүйлгэжэ гарахаяа һэдэдэг заншалтай.

Июль һарада жолоошон Загородный М. Е. Вознесеновкэ тосхон шадар хаалгатай байһан шлагбаум тойроод гаража ябаһаар, поездто мүргүүлшоо. Һогтуу энэ жолоошоной гэмээр хажуудань һуужа ябаһан пассажир хүндөөр гэмэлтэһэн байгаа.

Мүн үнгэрһэн жэлэй августын 20-ной үдэр Зэдын районой Дэрэстэй—Зарубино гэжэ түмэр харгы дээрэ гурбан хүбүүд ехэ усалда ороо һэн. Мотоциклаар сэнгэжэ ябаһан тэдэнэй нэгэнэйнь наһа бараһан, хоёрынь больницада оруулагдаһан юм.

Түмэр замые хүндэлэн гараһан харгые огто обёоронгүй байхын аргагүй юм. Тиибэшье олонхи жолоошод һэримжэгүй, һанаа амараар

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Партийна комитет ба продукциин шанар» — түрүү бэшэг. «Лауреадуудай шанда хүртэхын түлөө» — Э. Фадеевэй корреспонденци. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» — ТАСС-ай материал. «КПСС-эй Программын шэнэ найруулгые бэлдэхэ КПСС-эй ЦК-гай комиссида» — ТАСС-ай материал. «Кремль, ажалдаа» — А. Беликов, В. Иткин гэгшэдэй бэшэһэн статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ — үргэн дэлисэ». «Захил хэгшэ юрэ хаража байха ёһотой гү, али өөрөө хабаарха болоно гү?» — А. Самаринай статья. «Мэргэжэлтын зүбшэл». «Хурьган мааража эхилээ...» — Г. Угрюмовай статья. «Хотын ажахы, тэрэнэй шиидхэгдээгүй асуудалнууд».

Гурбадахи хуудаһанда. «Эрдэм наукын ажабайдалһаа». «Зүүн Зүгые шэнжэлгэ Буряад орондо хэр зэргэ хүгжөөгдэнэб» — Ш. Чимитдоржиевай статья. «Бүмбэрсэг дэлхэйдэ юун болоноб».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Сценын уран бэлигтэн». «Чаанзын аялга зэдэлнэ» — О. Куницынай статья. «Нэгэл иимэрхүү юумэн ухаандам ороно» — А. Праведниковай хөөрэһэн ушар.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — «Возвращение Василия Бортникова» — уран һайханай фильм. 11.00 — «Аяншалагшадай клуб». 12.00 — Шэнэ һонин. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильм. 16.40 — Концерт. 17.05 — Мультфильмнүүд. 17.35 — «Объектив».

Улаан-Үдэ. 18.10 — «Битва за Москву» гэһэн киноэпопей тухай хөөрөөн. 18.30 — ЗММК-гай комсомолшууд болон залуушуулай съездын урдахи абьяаста ажал. 19.00 — Съездын делегат, Хориин районой Үдын совхозой ахалагша хонишон Г. М. Бимбаев тухай очерк (буряадаар). 19.25 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — Ленинград Сиэтл (США) хоёрой хоорондо телевизионно дамжуулга. 20.55 — «Друзей не выбирают» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — «Друзей не выбирают». 2-дохи сери. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Углөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10.05, 13.40 — Немец хэлэн. 11.05 — «АБВГДейка...» 11.35, 12.40 — А. Гайдар. «Школа». 12.05 — «Манай саад». 13.10 — Хүгжэм. 7-дохи класс. 14.10 — СПТУ-гай һрагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һургаха. 14.40 — Географи. 7-дохи класс. 15.10 — «Байгаали шэнжэлгэ» гэһэн дамжуулгын почто. 15.40 — Шинии ленинскэ библиотекэ.

Улаан-Үдэ. 16.10 — Буряадай гүрэнэй оперо болон балледэй академическэ театрай зүжэг.

Москва. 18.10 — Домро зэдэлнэ. 18.30 — «СССР-эй Наукануудай академи — КПСС-эй XXVII съездэдэ» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 19.30 — Багахан концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 — КПСС-эй XXVII съездэдэ зорюулагдана. СССР-эй арадай артист Д. Дашиевай концерт. 20.25 — Соносхолнууд. 20.35 — Мультфильмнүүд.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.20 — Спортивна дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — Союзуудай байшангай Колонно залда болоһон үдэшэ.

СПОРТЛОТОНУ...

«45-һаа 6-ень таа... таа»... «Спортлотону...ралиин 16-да үнгэр...»

«45-һаа 6-ень» ... шоссе, 18 — хүнгэн ... спорт, 29 — стендов... гоон дээрэ наадагда... нис.

«36-һаа 5-ень таа... дэю-догоор барилдаан, 8 — велоспо... зүйлэй мүрысөөн, 32 — фигурна һол...

Редактор Р. Б. ГА...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-95, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-40-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Го... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств, полиграфии и ... ной торговли г. Улан-Удэ ул. Лен... Н-00378. Заказ № 41. Индекс 048...